

A NAGYKANIZSAI IZR. HITKÖZSÉGTŐL

FENNTARTOTT

FELSŐ KERESKEDELMI ISKOLA

ÉRTESITŐJE

AZ 1908—1909. TANÉVRŐL

AZ INTÉZET FENNÁLLÁSÁNAK 52. ÉVÉBEN.

SZERKESZTÉ:

BÚN SAMU

A FERENCZ JÓZSEF-REND LOVAGJA,

IGAZGATÓ.

1909.

GUTENBERG KÖNYVNYOMDA, NAGYKANIZSA

REV 98

REV. V. 131

A NAGYKANIZSAI IZR. HITKÖZSÉGTŐL

FENNTARTOTT

FELSŐ KERESKEDELMI ISKOLA

ÉRTESITŐJE

AZ 1908—1909. TANÉVRŐL

AZ INTÉZET FENNÁLLÁSÁNAK 52. ÉVÉBEN.

SZERKESZTÉ:

BÚN SAMU

A FERENCZ JÓZSEF-REND LOVAGJA,

IGAZGATÓ.

1909.

GUTENBERG KÖNYVNYOMDA, NAGYKANIZSA

250

REV 98

REV 2010

I.

Iskolaszék.

Elnök: Dr. Rothschild Jakab

Alelnök: Rosenberg Richárd

Jegyző: Barta Lajos

- Dr. Neumann Ede, iskolai felügyelő
- 5 Balog Dávid
Bettlheim Győző
Dr. Blau Simon
Bún Samu, igazgató
Dénes Lajos
- 10 Ujnépi Elek Lipót
Grünhut Henrik
Halász Jenő
Halphen Mór
Heltai József
- 15 Löwy Adolf
Dr. Ollop Mór
Ötvös Emil
Rapocho Gyula
Rothschild Zsigmond
- 20 Dr. Rothschild Samu
Scherz Richárd
Dr. Schwarz Adolf
Schwarz Gusztáv
Szommer Náthán
- 25 Stern Sándor
Dr. Weisz Lajos

II.

Jelentés a lefolyt 1908—9-iki tanévről.

A javító vizsgálatokat augusztus 31-én tartottuk meg, a beírásokat szeptember 1., 2. és 3. napjain eszközöltük, a rendes tanítás 6-án vette kezdetét.

Felvétetett az alsó osztályba	46
a középső	„ 34
a felső	„ 37

összesen 111 tanuló.

szaporodás $16 = 16\%$.

Az iskolát a tanév végéig látogatta

az alsó osztályban	43
a középső	„ 31
a felső	„ 37

összesen 111 tanuló.

A felvett tanulók közül volt teljesen tandíjmentes 18, részben 57, az elengedett tandíj összege 8720 korona.

Az egészségi állapot úgy a tanári kart, mint a tanulókat illetőleg kedvező volt. Mindazonáltal egy kedves tanulónkat ragadta ki a kegyetlen halál körükből. *Závody János*, középső oszt. tanuló, rövid, de kínos szenvedés után tanárai és tanuló-társai nagy bánatára április 6-án jobb létre szenderült. 14 év óta az 1., az intézet fennállása óta a 2. haláleset.

A fegyelmi állapot és tanulmányi előmenetel megfelelők voltak.

Nagyságos *Dr. Schack Béla*, kir. főigazgató úr március 29-én és 30-án meglátogatta iskolánkat, az előadáson valamennyi osztályban többször jelen volt és távozásakor a tapasztalt rend és tanulmányi eredmény fölötti megelégedésének adott kifejezést.

A tanári karban csak annyiban történt változás, hogy *Krámer Lajos* izr. hitoktató helyét *Domány Ármin*, *Farkas Szerafin* róm. kath. hitoktató helyét *Bécsi Vazul* foglalta el.

Kir. főigazgató úr 3500/1907. sz. a. felhívására intézetünk a londoni magyar kiállításon egy gyapju- és egy faminta-gyűjtemény kiállításával vett részt. A kiállítás bezárása után gróf *Apponyi Albert* vallás- és közoktatásügyi miniszter ur 6022. eln. sz. a. az igazgatósághoz intézett rendeletével az iskola részvéte-

leért köszönetét nyilvánította, f. évi április 7-én pedig vettük a kiállítás igazgatósága által küldött gyönyörűen kiállított diplomát, mely szerint a jury iskolánkat az *aranyéremmel* tüntette ki.

Ezzel kapcsolatban jelentjük, hogy áruminta-gyűjteményünk a lefolyt tanévben is jelentékenyen gyarapodott, amennyiben 15 hazai ipartelep az igazgató ez iránti megkeresésére, nagy részben igen szép és tanulságos, a „Jótevők“ rovatában részletezett, gyűjteményt adományozni kegyeskedett.

Tanulmányútat a lefolyt tanévben a tanulókkal nem tettünk, két tanárunk azonban, Balog Dávid és Markovits Dávid, a nyári és husvétii szünidőben nagyobb külföldi tanulmányutat tett Angol-, Francia- és Olaszországban.

Mint minden évben, úgy most is a felső osztály tanulói, több helybeli ipartelepét tekintettek meg tanáraik vezetése mellett.

Fogadják az illető gyárak tulajdonosai és tisztviselői az adott engedélyért és a szives fogadtatásért köszönetünket.

Az iskola látogatottsága ez évben is jelentékeny emelkedést mutat. Az alsó osztályba jóval a maximális számon felül jelentkeztek felvételre, úgy, hogy a későbbben jelentkezőket vissza kellett utasítani, miért is figyelmeztetjük a beiratkozni szándékozókat, hogy azt legkésőbb szeptember 3-áig, lehetőleg azonban már 1-én vagy 2-án tegyék meg, mivel a 40-en felül jelentkezők már csak főigazgatói engedéllyel, 45-ön felül pedig egyáltalán senki sem vehető fel.

Pünkösdi első napján az 1899-ben érettségizettek tartották meg 10 éves találkozójukat. Az akkori felső osztály 31 tanulója közül megjelent 20, kik az iskola iránti hála és szeretet kifejezése gyanánt ifjusági segítő egyesületünk vagyonát a zárószámadásban kimutatott összeggel gyarapították.

Fogadják ezért e helyen is hálás köszönetünket.

III.

Az iskola jötevői.

Alapító, adományozó	Ösztöndijas	Oszt.	K	f
Alapítványok:				
Gelsei Gutmann S. H.	Kollároovits István	I.		
2 tandíjmentes hely	Engel Ármin	II.		
Nagykanizsai Takarékpénztár	Mihalecz József	I.	40	—
	Herzog Aladár	I.	40	—
Pollák Ármin	Böhm Vilmos	III.	12	—
Ujnépi Elek Lipót	Schütz Béla	I.	20	—
Délzalai Takarékpénztár	Nagy István	II.	100	—
	Fürst Ödön	I.	100	—
Danneberg Jakab	Hirschler Ernő	I.	30	—
Dr. Stolzer Henrik	Szepessy Béla	I.	23	—
Loewy Ödön	Fischer Ernő	II.	52	—
Dr. Villányi Henrik	Spiller Gyula	III.	10	—
Bún Samu	Hütter Vilmos	I.	16	—
Adakozások:				
Nagykanizsai Takarékpénztár	Kollároovits István	I.	20	—
	Ködbaum István	II.	20	—
Nagykanizsai Ker. Társulat	Korein Sándor	II.	20	—
	Polgár Árpád	III.	20	—
Zalamegyei Gazd. Takarékp.	Rosenberg Lajos	I.	20	—
Loewy Arnold	Krausz Jenő	III.	40	—
	Strem Pál	I.	35	—

Tanári könyvtárunkat kegyes adományokkal gyarapították: A keresk. ügyi miniszterium: „Hazai ipari beszerzési források“ 1909. Dr. Rothschild Béla ur: Werner Lombart, Sozialismus und soziale Bewegung 1905. c. munkákkal.

Özv. Somogyi Henrikné: Frankenburg Adolf, Magyar Életképek I. 1843., Knorr Alajos, Önügyvéd 1872., Tóth Lajos, Községi kalauz 1869., Letteris M. dr. Ozer Haschoroschim 1862., Stern M. E. Móre Nebóchim 1864., Stern M. E. Chówoth Ha L'Baboth 1856., Ben Sew, A szent irás, 18 kötet.

Az igazgatóság megkeresésére a következő ipartelepek tanulságos és részint igen értékes áruminta-gyűjteménnyel gyarapították áruminta-szertárunkat:

1. Topics József Fia tésztagyár, Budapest:
8 doboz különféle tésztaemek.
2. Biehn János, kátránytermék-gyára, Budapest:
4 minta aszfaltfedél-lemez, 5 minta aszfalt elszigetelő-lemez,
1 minta alátét-lemez.
3. Kábelgyár r. t. Pozsony:
5 tábla villamosvilágítási kábel, 1 tábla távbeszélő kábel,
1 tábla izzólámpa zsinór.
4. Műtrágya-, kénsav- és vegyipar r. t., Budapest:
Műtrágyázási kísérletek, 12 kép diszes mappában, mellék-
letekkel.
5. Fischer Emil, porcellán- és majolikagyár, Budapest:
4 doboz porcellán agyag, porcellán-máz, majolika-agyag,
majolika máz, 1 doboz bisquit-porcellán és majolika, 1 drb.
porcellán- és 2 drb. kis majolika-edény.
6. Rózsahegy cellulose gyár:
1—1 papirzacskó főzéshez előkészített fa, 1—1 üveg meg-
őrölt és már papírgéphez menő anyag, csomagoló papir-
minták.
7. „Hungária“ műtrágya- és kénsavgyár, Budapest:
3 üveg stassfurti sótelep termékei, 8 üveg műtrágya és mű-
trágyához szükséges anyag.
8. Copony Márton papirgyár, Brassó:
20 üveg a szalmapapír és fapapír gyártását feltüntető ter-
mék. Kész papírminták.
9. „Unió“ magyar ált. gyufagyár r.-t. Budafok:
2 gyufaszázból álló kerék, több a doboz készitést feltün-
tető doboz részlet, kész dobozok.
10. „Hungária“ műtrágya és kénsavgyár, Budapest:
1 üveg különböző só, 1 üveg kainit, 1 üveg kálitrágyasó.
11. Rizshántoló és keményítőgyár r.-t., Fiume:
Nyers rizsminták zsákokban. Különböző keményítő minták
különböző csomagolásban.
12. Egyesült magyarhoni üveggyárak r.-t., ujtantalvölgyi gyár-
vezetősége:
31 darabból álló mintakollekció (félgyártmány, kész gyárt-
mány).
13. Selypi cukorgyár:
14 drb a cukorgyártást feltüntető üvegben lévő termék.
14. Bantlin-féle vegyi gyárak r.-t., Perecsény:
1. bükkhasábfa, 2. faszén, 3. nyersecet, 4. nyirfaszesz, 5.
methyil alkohol 99°/. 6. faszeszolaj 7. kátrányolaj, 8. kátrány-

szurok, 9. famész (80% ecetsavas meszet tartalmaz) 10. nyers-
aceton, 11. tiszta aceton 99%, 12. vízben oldható ketonok,
13. acetonolaj.

15. „Flóra“ stearingyertya- és szappangyár, Budapest:
A stearingyertya- és szappangyártáshoz szükséges anyagok
és félgyártmányok 11 üvegben.
16. Dr. Ollop Mór ügyvéd ur az önképző kör vezetőjének egy a
történelemben legjobb előmenetelt tett tanuló jutalmazására
1 drb aranyat adott át.

Fogadják a nemes adakozók e helyen is hálás köszönetünket.

IV.

Tanári kar.

Bún Samu, igazgató, felső kereskedelmi iskolákra képesített rendes tanár, a Ferenc József rend lovagja, a keresked. szakiskolai tanárok orsz. egyesületének választmányi tagja, Zalavár-megye törvényhatósági és Nagykanizsa város képviselő testületének tagja, tanította a könyvvitelt a középső és felső osztályban, az irodai munkálatokat a felső, a ker. ismereteket az alsó osztályban. Működésének évei 42, ez intézetnél 41.

Balog D., felső keresked. iskolákra képesített rendes tanár, a természetrajzi, földrajzi, áruismei, természet- és vegytani szertár őre, a tanári tanácskozások jegyzője, tanította a vegytant, áruismét és technológiát a középső és felső, a földrajzot mind a három osztályban, a mennyiségtant és szépírást az alsó osztályban. Működik ez intézetnél 7 év óta.

Domány Ármin, középiskolákra képesített rendes tanár, az önképzőkör vezetője, az ifjúsági könyvtár őre; tanította a történelmet, a magyar nyelvet és irodalmat mind a három, a kereskedelmi levelezést a középső és felső osztályban. Működésének évei 12, ez intézetnél 10.

Markovits Dávid, felső keresked. iskolákra képesített rendes tanár, okl. államszámvevő, tanította a mennyiségtant a középső és felső osztályban, a keresked. számtant mind a három osztályban, az irodai munkálatokat az alsó és középső osztályban, a keresked. levelezést az alsó osztályban. Működik ez intézetnél 9 év óta.

Dr. Rosenberg Mór, köz- és váltó-ügyvéd, tanította a jogi és közgazdasági ismereteket a középső és felső osztályban. Működésének évei ez intézetnél 16.

Dr. Villányi Henrik, felső kereskedelmi iskolákra képesített rendes tanár, városi képviselő, a „Zalai Közlöny“ főszerkesztője, tanította a német és francia nyelvet mind a három osztályban. Működésének évei 25, ez intézetnél 18.

Hitoktatók:

Domány Ármin, az izr. tanulók hitoktatója. Működik ez intézetnél e minőségben 1 év óta.

Bécsi Vazul, róm. kath. lelkész, a róm. kath. tanulók hitoktatója. Működik ez intézetnél 1 év óta.

Hütter Lajos, ág. ev. lelkész, az ev. tanulók hitoktatója, működik ez intézetnél megszakítással 15 év óta.

Jankovics Velimir, görög kath. lelkész, a görög kath. tanulók hitoktatója. Működik ez intézetnél 1 év óta.

V.

Tanári könyvtár.

Csop.	Szám	A szerző neve	A mű címe
I.	155	Gööz-Ujváry-Petróczy	Tanítók tanácsadója V. kiadás
	156	Dr. Balló József	Vezérkönyv a beszéd- és értelemgyakorlatok tanítására
	157	Legouvé-Feleki	Az olvasás művészete
	158	Dr. Wessely Ödön	A modern paedagógia útjain
II.	148	Szinnyei József	Magyar írók élete és munkái XII. kötet
IV.	46	*Laczkó—Ujváry	Francia nyelvtan és keresked. levelező I. r.
V.	68	*Letteris M. dr.	Ozer Haschoroschim 1862.
	69	*Stern M. E.	Móre Nebóchim 1864.
	70	*	Chówoth Ha L'Babóth 1856.
VI.	71-88	*Ben—Sew	A szent irás, 18 kötet
	357	Veritas	A magyarországi románok
	356	Kogutovicz Manó	Teljes földrajzi atlasz
	358	Dr. Bernstein Béla	A szabadságharc és a zsidók
	359	*Frankenburg Adolf	Magyar Életképek I. 1843.
IX.	31	Erdmann—König	Allgemeine Warenkunde
X.	147	Kaiser Gizella	A gépirás tankönyve
	148	*Mártonfy Miklós dr.	Keresked. ismeretek
	149	Kreutzer Lipót dr.	Magyar jegybank
	150	—	*Az Első Magy. Ált. Bizt. Társ. jubil. évkönyve 1857—1907.
XI.	69	Philippovich Jenő dr.	Grundriss d. pol. Ökonómie II.
	70	*Werner Sombart	Socialismus und sociale Bewegung
	71	*Knorr Alajos	Önügyped 1872.
	72	*Tóth Lajos	Községi kalauz 1869.
XIII.	208	—	Néptanítók Lapja 1908.
	209	—	Hivatalos Közlöny 1908.
	210	—	Magyar Nyelvőr 1908.
	211	—	Orsz. Paed. Könyvtár és Tanszerm. Hiv. Értesítője 1908.
	212	—	Magyar Könyvveliteli Folyóirat 1908.
	213	—	*Izr. Tanügyi Értesítő 1908.
	214	—	Keresked. Szakoktatás 1907/8.
	215	—	Természettud. Közlöny 1908.

* Ajándék

VI.

T a n t e r v

a nagym. vallás- és közoktatásügyi m. klr. miniszter ur 1905. évi aug. 20-án 44001. sz. alatti rendelete alapján.

1. Vallástan.

Alsó, középső és felső osztály. Hetenkint 1—1 óra.

A vallásoktatás a hitfelekezetek tanterve szerint történik s arról a hitfelekezetek saját hatáskörükben gondoskodnak. (1894. évi május hó 4-én 13033. szám alatt kelt vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteri rendelet.)

2. Magyar nyelv és irodalom.

Alsó osztály. Hetenkint 4 óra.

A prózai írásművek ismertetése olvasmányok alapján.

1. Leírás. Tárgy- és jelenetrajzok, állatrajzok, jellem- és néprajz, úti rajz.

2. Elbeszélés. Mese, parabola, életrajz, történetírás. A magyar történeti irodalom rövid ismertetése. Mutatványok a kiválóbb történetírók műveiből, tekintettel a történeti tanításra.

3. Értekezés. Fogalmak magyarázata, felosztás, részelés; a bizonyítás legegyszerűbb formái, elmélkedés, szorosan vett értekezés.

4. Szónoklat. A szónoki forma és irány: egy-két rövidebb olvasmányon megmutatva. Mutatványok Kölcsey és az ujjbkkori szónokok műveiből.

5. Levél. Olvasmányok irodalmi jelentőségű levelekből.

A prózai olvasmányokon kívül a költőiekből lyrai és leiró művek, kisebb elbeszélések (románc, ballada stb.) Különös gond fordítandó az olvasmányok szerkesztésére, a prózai és költői kifejezőmód különbségére.

Az írásbeli dolgozatok folyvást kísérik a tanítást és olvasást. Különösen fontos a dispositiók készítése. Ilyen dispositiók vagy az

olvasmányokból vett tételek kidolgozása s az olvasmányok utánképzése, házi és iskolai gyakorlatul felváltva kéthetenként egyszer.

Az olvasmányok tárgyi és alaki fejtegetésével kapcsolatban az alak-, mondat-, szóképzés- és verstan ismétlése.

Helyesírási gyakorlatok: tollbamondás valamint a könyv nélkül betanult daraboknak fejből való leiratása.

Prózai és verses darabok könyv nélkül. Szavalás.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

A magyar irodalom ismertetése, kapcsolatban a poétika főfogalmainak magyarázatával, olvasmányok alapján.

A mondákból kiindulva a magyar éposz fő képviselői: Zrínyi, Vörösmarty, Arany. A történeti énekek régi fejlődésének megemléztetésével, a rege Kisfaludy Sándornál és a ballada Aranynál. A regény verses alakja; Gyöngyösi; újabb irodalmi nyelvünk alakulásáról Kazinczynál és Kármánál; az újabb regény fő képviselői: Jósika, Eötvös, Kemény, Jókai. A vallásos, hazafias és szerelmi lyra, régibb példák bemutatása után Berzsenyi, Tompa, Petőfi és az újabb lyrikusok.

A tárgyalás mindenkor olvasmányokból indul ki. Az époszok és regények nagyobb mutatókkal és kivonatokkal lehetőleg egészükben ismertetendők. Elbeszélő költemények és modern teljes regények házi olvasmányul. A kitünőbb írók rövid életrajza is beszöveendő a magyarázatba.

Házi és írásbeli dolgozatok, részint az olvasmányok, részint a tanulók ismeretei köréből vett tárgyakról, felváltva kéthetenként egyszer.

Dispositiók készítése, nyelvi és stilisztikai magyarázatok, helyesírás.

Prózai és verses darabok könyv nélkül. Szavalás.

Felső osztály. Hetenkint 3 óra.

A magyar irodalom ismertetésének folytatása olvasmányok alapján.

A dráma régi nyomainak megemléztetés után: Kisfaludy Károly, Katona József, Szigligeti és Madách; vigjáték, tragedia és drámai költemény. Politikai írók és szónokok a reformokban: Kölcsey, Eötvös, Széchenyi, Deák, Kossuth.

Az irodalomtörténet rövid áttekintése, figyelemmel a közgazdasági és utazási irodalomra.

Házi és iskolai írásbeli dolgozatok, felváltva kéthetenként egyszer a növendékek irodalmi és szakszerű tanulmányaiból vett tételekről.

Prózai és verses darabok könyv nélkül. Szavalás.

3. Német nyelv.

Alsó osztály. Hetenkint 4 óra.

Az alak- mondattan beható tárgyalása olvasmányok alapján, tisztán gyakorlati módon, különös tekintettel a nyelvi anyag gyűjtésére.

A német nyelv alak- és mondattani sajátosságainak, különösen a magyar nyelvtől eltérőknek, ismertetése.

Írásbeli gyakorlatok az alak- és mondattan elsajátítására, fordítások és utánképzés útján; a helyesírás elsajátítására tollbamondás, másolás és a könyv nélkül tanultaknak fejből való leírása; kisebb feladatok óráról-óra; nagyobbak, mint a házi és iskolai gyakorlatok, felváltva kéthetenkint egyszer.

Az olvasmányok nyelvi és tárgyi fejtegetése, szabatos fordítása magyarra.

Prózai és verses darabok könyv nélkül. Beszédgyakorlatok.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

Olvasmányok részint szépirodalmiak, részint szakszerűek, beszédgyakorlatokkal, különös tekintettel a kereskedelmi nyelvre.

Írásbeli iránytani gyakorlatok kéthetenkint egyszer; fordítási gyakorlatok magyarból németre és szabatos fordítás németből magyarra.

Prózai és költői darabok könyv nélkül.

Felső osztály. Hetenkint 3 óra.

Az irálygyakorlatok folytatása és a magyar nyelvi oktatásra támaszkodva, módszeresen válogatott olvasmányoknak verstani és poétikai fejtegetése.

Olvasmányok újabbkori elsőrangú íróktól, különösen a társadalom, tudomány és a publicistika köréből.

Írásbeli dolgozatok: fogalmazványok a tanulók ismeretköréhez mért tételekről és fordítás magyarból németre, valamint szabatos fordítás németből magyarra, kéthetenkint egyszer.

Prózai darabok és költemények könyv nélkül.

4. Francia nyelv.

Alsó osztály. Hetenkint 4 óra.

a) Nyelvtan. Olvasás (kiejtés); kapcsolatban a mondattan nélkülözhetetlen szabályaival. A névszók alaktana. A segédigék s a rendes igék ragozása. Fordítások a nyelvtan begyakorlására.

b) Olvasmányok. Egyszerű elbeszélések és leírások a

népmese, monda, történet, föld- és természetrajz, nemkülönben az üzleti élet köréből. Egyes költemények betanulatatása.

c) Szótanulás. Tárgyi csoportokban, különös tekintettel a kereskedelemben előforduló terminusokra s a nyelv sajátosságaira.

d) Írásbeli dolgozatok (másolás, tollbamondás, fordítás), rövidebbek óráról-óra; nagyobbak, mint a házi és iskolai gyakorlatok, kéthetenként egyszer.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

a) Nyelvtan. Rendhagyó igék. A partikulák. A szórend. A névszók mondattani tekintetben. Az igeidők és módok különösen a kötő-mód használata, az igeidők egymásra következtetése. Fordítások mint az alsó osztályban.

b) Olvasmány. Mint a megelőző osztályban. Az olvasmány tartalmának az idegen nyelven való kikérdezése s ennek nyomán beszédgyakorlatok.

c) Ügyiratok. Kisebbségi ügyiratoknak, főképp leveleknek olvasása, diktálása, fordítása és minták után való íratása.

d) Szótanulás tárgyi és etymológikus csoportokban. Nyelvi sajátosságok, szinonimák, kereskedelmi kifejezések.

c) Írásbeli dolgozat mint az alsó osztályban, főképp fordítás az idegen nyelvre és gyakorlatok a levelezés köréből, kéthetenként egyszer.

Felső osztály. Hetenkint 3 óra.

a) Nyelvtan. Az infinitivus és participiumok használata. A határozók, a viszonzók, a kötőszók. A nyelvtan rendszeres ismétlése. Fordítások mint a megelőző osztályokban.

b) Olvasmány. Nagyobb szemelvények jeles írók műveiből, tekintettel a nemzetgazdaságtan és kereskedelmi irodalomra is. Beszédgyakorlatok az olvasmányok alapján.

c) Ügyiratok. Kereskedelmi ügyiratok, főképp levelek olvasása, fordítása, betanulása s minták után való íratása.

d) Írásbeli dolgozatok mint a középső osztályban.

5. Földrajz.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

A földrajzi alapfogalmak ismétlése.

Az idegen világrészek áttekintése után a fontosabb államoknak (behatóbban Ázsia, Törökország, India, China, Japán, Perzsia, Egyiptom, Éjszak-Amerikai Egyesült Államok, Mexico, Brazília, Argentína, Chile ismertetése kereskedelmi szempontból.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Európa általános áttekintése és jellemzése után e világrész összes, főképpen nevezetesebb kereskedő és iparos államainak kereskedelmi földrajza, kapcsolatban az illető államnak idegen világrészekben fekvő birtokainak és gyarmatainak ismertetésével.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

Magyarország és Ausztria földrajza; különösen Magyarország őstermelési, ipari és kereskedelmi viszonyainak tüzetes ismertetése; tekintettel az idegen, főleg a szomszéd országokból való összeköttetéseinkre.

Világkereskedelem.

Az előbbi két osztályban tanultak ismétléseül és áttekintő összefoglalásául a világkereskedelem mai állapotának a nevezetesebb világkereskedelmi piacoknak, közlekedési utaknak, eszközök és összeköttetéseknek ismertetése, természetesen kapcsolatban a fontosabb termelési helyekkel, terményekkel és iparcikkokkal, különös tekintettel Magyarország bel- és külkereskedelmére és figyelemmel a Balkánfélsziget kereskedelmi viszonyaira.

6. Történelem.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

Bevezetésül röviden az ó-kori történet áttekintése.

A középkor történetéből. A népvándorlás (Attila) és a nyugati római birodalom romjain alakult keresztény-germán királyságok, kereszténység, Mohammed. Nagy Károly birodalma és annak felbomlása. Hűbériség. Az investitúra harc (a császárság és pápaság küzdelme). A kereszties hadjáratok. A Habsburgok a középkor végén. Az európai török birodalom megalakulása. Az olasz városok és a renaissance átmenet az újkorba.

A magyar nemzet történetéből. A magyar nép őstörténete, vándorlásai és honfoglalása. A magyar keresztény egyház és királyság megalapítása és megerősítése. A magyar királyság küzdelme a nyugoti és keleti császársággal. Az arany bulla és kora. Az utolsó Árpádok és összeköttetések a Habsburgokkal. Az Anjouk és Magyarország fellendülése. Új állami és társadalmi intézmények. Zsigmond és az olygarchia felülkerekedése. A Hunyadyak kora: a) Hunyady János mint a magyar nemzet és a kereszténység hőse; b) Hunyady Mátyás alatt a nemzet fénykora. A magyar királyság hanyatlása az utolsó Jagellók alatt.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Az újkor történetéből. A renaissance terjedése és hatása. Találmányok és tengerentúli felfedezések. A reformáció és elterjedése; ellenreformáció. V. Károly és a Habsburgház hatalma tetőpontján. Angol Erzsébet és II. Fülöp; Anglia emelkedése és Spanyolország hanyatlása. Németalföld.

A harmincéves háború. XIV. Lajos. Az angol forradalom. Nagy Péter (éjszaki háború). Poroszország és II. Frigyes. A felvilágosodás; felvilágosodott absolutizmus. Éjszakamerikai szabadságharc. A francia szabadságharc. Napoleon császársága, a bécsi congressus.

A magyar nemzet történetéből. Magyarország a mohácsi vész után. Az erdélyi fejedelemség megalakulása, a reformáció elterjedése, török hódoltság.

Nemzeti és vallási sérelmek; Bocskai felkelése és a bécsi béke.

Magyarország részvétele a harmincéves háborúban. Bethlen Gábor és I. Rákóczy György.

Erdély fénykora és hanyatlása. I. Lipót: a Wesselényi-féle összeesküvés. Zrínyi Péter és társai. Tököly Imre felkelése. Magyarország felszabadulása a török járom alól és a bécsi önkényuralom. II. Rákóczy Ferenc felkelése és a szatmári béke. A nemzet és a királyi ház kibékülése. III. Károly, Mária Terézia és II. József. II. Lipót és az alkotmány biztosítása. Magyarország részvétele a francia háborúkban és belső állapota ez idő alatt.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

Az újkor történetéből. Újabb forradalmak (juliusi és februári párisi forradalom) és a népszabadság. A tudományok haladása, felfedezések; gazdasági átalakulás, munkáskérdés. Az egyesült olasz királyság és a német császárság megalakulása. A keleti kérdés. Oroszország terjeszkedése a Balkán-félsziget felé, a legutóbbi orosz-török háború, a berlini congressus, Bosznia és Hercegovina megszállása.

A magyar nemzet történetéből. I. Ferenc uralkodása. Az 1825. évi országgyűlés; a nemzeti reformküzdelem kezdete. Kossuth Lajos és a „Pesti Hírlap“. Eötvös és a centralisták. Nemzetiségi mozgalmak. Védegylet. Metternich és kormányrendszere. Az 1807-ben megnyílt országgyűlés, az 1848-iki törvények. Alkotmányunk átalakulása. A szabadságharc. Önkényuralom. Deák Ferenc és az 1867-iki kiegyezés.

Az alkotmánytanból a mai magyar közjog ismeretése.

7. Mennyiségtan és politikai számtan.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

A négy alapművelet pozitív és negatív számokkal. Hatvány-mennyiség, négyzetre emelés közönséges számokkal.

Az elsőfokú határozott egyenletek egy és több ismeretlennel, különös tekintettel a szövegezett feladatok megfejtésére. Arány és aránylatok.

A planimetriai idomok ismertetése a legfontosabb tantételek bevonásával, ezen idomok congruentiája, hasonlósága, területüknek s a kör kerületének és területének számítása, főképp a kereskedői és ipari életből vett gyakorlat egyszerű példákban.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Gyökmennyiség. Másodfokú egyenletek egy ismeretlennel.

A logaritmus fogalma. A Brigh-féle logaritmus-rendszer. A szorzat, tört, a hatvány- és gyökmennyiség logaritmusának, a logaritmushoz a számnak keresése. Számítási műveletek a logaritmusok segítségével.

Elsőfokú számítási és geometriai sorok. (Idevágó példák főképp a kamatszámítás köréből veendő). A kapcsolástanból a helycsere, egybevetés és változás röviden. A valószínűségi számolásból az egyszerű és ellentett valószínűség.

A stereometriából a szabályos testek ismertetése szemléltetés alapján. A hasáb, gúla, henger, kúp és a gömb felületének és köbtartalmának kiszámítása, főképp a kereskedői és ipari életből vett gyakorlati példákban.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

Politikai számtan. Kamatos-kamatszámítás utólagos és előleges kamatlábbal, a conform kamatláb. Segédtablák.

Évjáradék-számolás. Kölcsöntörlesztés utólagos és előleges kamat mellett (évi, félévi és negyedévi annuitással). Záloglevelek és kölcsönök. Kölcsöntörlesztés. Lottéria-kölcsönök. Kölcsöntörlesztési és sorsjegyhuzási tervezetek készítése. A kölcsön árfolyama. A valódi kamatláb. A kölcsönárfolyamok egyenértéke.

Életbiztosítási számolások egyszerű és évi díjjal egy szemlélyre a legegyszerűbb biztosítási módzatok mellett; ugyaneknél a biztosításoknál a díjtartalék-számolás.

8. Természettan.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

A mozgás törvényei. Az erők. Súly és súlypont. Egyszerű gépek és alkalmazásuk. Inga.

Halmaz-állapot. A cseppfolyós és légnemű testek alaptünetményei és törvényei. A gőzgép.

A meleg és hatásai a testekre. A hőmérő. A meleg forrásai.

A hang keletkezése és terjedése, visszaverődése, magassága. Hangszerek.

A fény és annak terjedése, erőssége, és mérése; visszaverődése és törése. Fontosabb optikai eszközök, különösen a mikroszkop. A látás; szinszóródás; szinképelemzés; a testek szinei.

A mágnesség.

Szikrázó elektromosság. Áramló elektromosság. Elemek. Ohm törvénye. Az áram hatásai. Galvanoplasztika. Hőelektromosság.

Accumulator. Elektromágnes. Elektromos telegráf. Inducált áram. Dynamo-elektromos gépek. Elektromos erőátvitel. Telephon és mikrophon.

9. Kereskedelmi számtan.

Alsó osztály. Hetenkint 4 óra.

Alapműveletek egész számokkal, a közönséges és tizedes törtekkel, a rövidített és gyakorlati eljárások bevonásával.

A kereskedelmileg fontos országok mértékeinek és pénzeinek ismerterése.

A redukálás és resorválás. A megnevezett számokkal (mértékekkel és pénzekkel) való műveletek. Átlagszámítás. Olasz gyakorlat.

Hármas-szabály. Láncszabály. Arányos osztás. Elegyítés-szabály.

A százalék-számítás behatóan, alkalmazva a súly-, érték- és költség számolásnál az árúüzletben szokásos módon, az árúk egyszerű és összetett érvetésének könnyebb feladatai. Szeszszámolás.

A kamat- és discont-számolás.

A belföldi értékpapiroknak értékszámolása, tekintettel a budapesti és bécsi tőzsdei szokásokra. A belföldi váltók discontálása. Az osztrák-magyar bank határozmányai a váltók leszámítására.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

Arany- és ezüsts számolás; az öntvények finomsága és ennek jelzése, tiszta súly, ötvénysúly. Az osztrák-magyar bank beváltási szabályzata az aranyra vonatkozólag. A pénzlábak és a pénzverési viszonyok ismertetése. Az arany-, ezüsfémnek és pénznek nevezetesebb piacokon való árfolyama és értéke a tőzsdei szokások tekintetbe vételével.

A külföldi váltók árjegyzése. A külföldi váltók értékének és névértékének kiszámolása, tekintettel a budapesti, bécsi és a fontosabb külföldi tőzsdei szokásokra. Árfolyam-kompensáció. A tartozás és követelés kiegyenlítése külföldi váltókkal. Netto kiegyenlítés.

Felső osztály. Hetenkint 4 óra.

A külföldi váltók kémlete: választás a) rövid és hosszú lejáratú váltók, b) a közvetlen intézvény és küldvény vagy más idegen helyen fizetendő küldvény, c) a közvetítő külföldi helyek között. Kémleti számolások az aranyra és ezüstre. Direct és indirect kiegyenlítések külföldi váltókkal. Magyarország és Ausztria értékpapirjainak jegyzése a külföldi tőzsdéken. Kémllet értékpapirokkal. Bizományszámolás váltókkal és értékpapirokkal. Az árvetési számolás részletesen. Árvetési táblázatok készítése. A fontosabb börzeműveletek, különösen a prolongatio.

10. Irodai munkálatok.

Alsó osztály. Hetenkint 1 óra.

Számlák a közvetlen áruüzlet köréből. Scontrók, leltárak és mérlegek összeállítása, főképp a vonalzás és rendes bevezetés gyakorlása. Bizományi vétel- és eladási számlák, álszámlák. Jegyzékek váltókról és értékpapirokról.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Bizományi, költség- és biztosítási számlák bonyolódottabb esetekről. Jegyzékek és számlák arany-ezüstről, pénzekről, devisekről, értékpapirokról. Folyó számlák az alkalmazásban levő módok szerint, kölcsönös, kölcsönös és változó, kettős, kettős és változó kamatlábbal.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

Az előző osztályokban tanultaknak ismétlése után combinált feladatoknak mintaszerű kidolgozása, a levelezés, a számtan és a könyvelés köréből.

11. Könyvviteltan.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

Általános rész.

A könyvvitel fogalma, fontossága és célja; a könyvvezetőben megkívánt kellékek.

Törvényes intézkedések a könyvelés tárgyában (kereskedelmi törvény 1875. XXXVII. t.-c. 25—36. §-ai), a magyar csőd-törvény 1881. XVII. t.-c.; a magyar büntető törvény 1878. V. t.-c. idevágó pontjai.

A könyvek hitelesítése és bélyegzése: az azokban felveendő hasábrendek, általánosságban tárgyalva. Az üzletesemény mint könyvviteli tétel. Az adós és hitelező. A feljegyzések alaki kellékei a hitelesség és szokások szempontjából.

A vagyon, annak felosztása activ, passiv és tiszta vagyonra. A leltározás, vagyon-becslés; összeállítás a leltárkönyvbe, tekintettel a vagyonrészek csoportosítására.

A könyvvitel két módszerének: az egyszerű és a kettős könyvvitelnek általános jellemzése.

a) Az egyszerű könyvvitel.

Lényeges könyvei: a leltárkönyv, a pénztárkönyv, a napló, a főkönyv és a scontrók (rovancsok, u. m. az árú-, az activ és a passiv váltó, az értékpapír stb. scontró).

Segédkönyvek rendeltetése. Beérkezelt számlák könyve, kiadott számlák könyve, lejáratú könyvek, árúbizományi könyvek stb.

A könyvek megnyitása a leltár alapján.

A folyó könyvelések bemutatására egy rövid, egy vagy két havi árúüzlet könyveinek megnyitása, vezetése és lezárása eszközlendő.

Leltározás az év végén. Az eredmény meghatározása.

b) A kettős könyvvitel.

A kettős könyvviteli módszernek jellemzése.

A számlák rendszere és tana kimerítően.

A kettős könyvvitel kétféle módozatának általános jellemzése:

1. Kettős könyvvitel közvetlen főkönyvvezetéssel (francia könyvvitel) jellemzése.

2. A kettős könyvvitel közvetett főkönyvvezetéssel (olasz könyvvitel) jellemzése.

A kettős könyvvitel közvetett főkönyvvezetéssel:

Lényeges könyvek: egyesített napló és főkönyv.

Segédkönyvek: az egyszerű könyvek scontrói és segédkönyvei.

A könyvek megnyitása a mérleggel, azoknak vezetése az üzlet folyamában (próbamérlegek) és lezárása a Mérleg és a Veszteség- és Nyereség-számlával s nyers mérleg.

A kettős könyvvitel közvetett főkönyvvezetéssel:

Lényeges könyvek: Pénztárkönyv, Előjegyzék, Gyűjtő-Napló, Főkönyv.

Segédkönyvek: Folyó-számlakönyv és a közvetlen főkönyvvezésnél felemlített segédkönyvek.

Gyakorlatul egy-két havi üzlet kidolgozása.

A hibák felkeresése és kiigazítása.

Felső osztály. Hetenkint 3 óra.

Kereskedelmi társaságok könyvelése.

A közkereset, betéti, részvénytársaságok és szövetkezetek könyvelései a kettős könyvvitel szerint mutatandók be, különösen figyelembe veendő a kereskedelmi törvények idevonatkozó határozatai, valamint a vállalatok keletkezésére, alakulására, a tőke elkönyvelésére vonatkozó viszonyok.

A folyó könyvelések bemutatása egy rövid üzletben.

A folyó üzletesemények elkönyvelése után a könyvek lezárandók.

A lezárási munkálatoknál figyelembe veendő az átmeneti tételek és tartalékok elkönyvelése. A részes és bizományi ügyletek könyvelése az árú- és banküzletben.

Egy havi takarékpénztári vagy hitelintézeti üzletmenet könyvelése a lényeges és segédkönyvekben, a hozzátartozó levelezésekkel együtt.

Ipari, illetőleg gyári vállalat könyvezése fővonalokban.

A könyvviteli műkifejezések német nyelven is ismerttetendők.

12. Kereskedelmi levelezés.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

Ügyiratok, nevezetesen a nyilatkozatszerűek, melyek a kereskedelem körében is gyakrabban előfordulnak. Ezek a bizonyítványok, elismervények, térítvények, kötelezvények, nyugtatványok, felmondások, engedmények, utalványok, meghatalmazványok; továbbá a beadványok, névszerint az iparigazolványt, a cégbejegyzést és cégtörést illető beadványok.

Körlevelek (hirdetésekkel). Az árú-üzletben kínáló levelek; levelek hitelügyben; tudakozó és informáló levelek; megrendelések és a velök kapcsolatban előforduló levelek.

Az ügyiratok közül azok, melyeket levél alakjában is szokás kiállítani, ebben a formában is gyakorlandók.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Levelek fizetésekről. Levelek adósok és hitelezők között. Levelek váltó-ügyekben és pedig: a váltó-hitelről, intézvények-

ről, a váltó elfogadásáról, telepítéséről, váltó-küldvényekről, prolongatióról, bizományi váltókról, szükségbeli utalványról, az óvásról és visszeresetről. Levelek folyó-számlákról.

A levelekhez tartozó váltókat és jegyzékeket is kell készíteni.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

Levelek bizományi, szállítmányozási és biztosítási ügyekben. Levelek az érték-üzletben és általában bank-üzletekben. Levelek bukási esetekben. Meghitelező levelek. Szolgálati ajánlközások.

13. Kereskedelmi ismeretek.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

A kereskedelem fogalma, jelentősége, felosztása. A kereskedő és a segédszemélyzet. Cég, telep. A kereskedelmi társaságok. Felszámolás, csőd. Az árúk fajtái. A mértékrendszerek és a mérték-hitelesítés. A pénz, pénzverés, érem, valuta; váltópénz, papirpénz, kereskedelmi pénz. Hitel, kamat. Utalvány, check, váltó. A váltó fajtáinak, kellékeinek s a váltócselekvényeknek rendszeres ismertetése. Az értékpapírok, kötvények és részvények fajtái, kibocsátásuk és törlesztésük módjai. Az adás vevés, ajánlat, alku, kötés, teljesítés, fizetés. A közvetítés: alkusz, ügynök, bizományos, kereskedelmi képviselő.

14. Közgazdasági ismeretek.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

Általános rész.

Szükségletek, javak. Gazdálkodás, magán- és közgazdaság. Termelés. A termelési tényezők: természet, munka, tőke. Termelési költség, productív és inproductív termelés. A termelés eredményességének feltételei. Állam. Egyéni szabadság és tulajdonjog. Munkamegosztás s egyesítés. Vállalatok, azok nemei s gazdasági jelentősége. Üzlet. (Kis és nagy üzlet.) A termelés főágai.

Forgalom. A forgalom nemei s fejlődésének feltételei. Kereslet és kínálat. Érték. Az áralakulás szabad verseny mellett. Egyedárusági árúk. Hatósági árszabások. A pénz, annak jelentősége és értéke. A hitel, annak nemei s hatása.

Jövedelem-megosztás. Bevétel, jövedelem és járadék fogalma. Földjáradék. Munkabér. Tőkekamat. Vállalkozó nyereség.

Fogyasztás. Közgazdasági és magángazdasági fogyasztás. Háztartás. Takarékoság. Fényüzés. A termelés és fogyasztás viszonya egymáshoz. Válságok. Biztosítás.

Különös rész.

Őstermelés. Felosztása és különösen a mezőgazdaság. Földművelési és jószágkezelési rendszerek. Mezőgazdasági hitel.

Ipar. Felosztása, különösen a nagy- és kis-ipar s annak jelentősége. Céhszervezet. Iparszabadság. Az ipart előmozdító tényezők: szakoktatás, szövetkezés, társulás, kiállítások s különösen a szabadalom, minta- és jegyvédelem. Munkás-kérdés, intézkedések a munkásosztály helyzetének javítására, az állam, a vállalkozók és munkások részéről.

Kereskedelem. Közgazdasági jelentősége. Valuta, pénz, annak értéke és hatása. A nagyobb államok valuta-viszonyainak ismertetése. Kereskedelmi és közlekedési intézmények.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

A bankok jelentősége és felosztása. Az egyes bankügyletek, különösen a jegy-kibocsátás. A nagyobb államok jegybank-rendszere. Takarékpénztárak. Közraktárak és közraktári ügylet. A biztosítási ügylet. A kereskedelmi testületek és hatóságok, kamarák. Vásárok, kiállítások, börzék. A vámügy. Külkereskedelem. Szabad kereskedelmi és védvámrendszer. Vámterület. Entrepótok. Kereskedelmi szerződések általában. Consulok. A nemzetközi tartozások és követelések kiegyenlítése. Váltó-árfolyam.

Közlekedés. Annak jelentősége általában. A közönséges kocsutak, viziutak és vasutak. Szállító-intézmények. Vasúti tarifa. A tarifák különböző nemei. Pósta, telegraf, telefon.

Pénzügytan. Államgazdaság. Államháztartás. Államszükséglet s fedezet. Budget. Zárószámadás. Az állambevételek.

Az állam saját gazdasági bevételei. Regálék. Monopolok.

Illetékek, azok egyes nemei s lerovásuknak módja. Bélyeg.

Adók és osztályozásuk általában. Egyenes és fogyasztási adók; forgalmi és örökségi adók, vámok.

Államadósság nemei, felvétele és törlesztésének módja. A fogalmak meghatározása és felosztása egész általánosságban a pénzügyi tudomány szerint. Részletesen a budget és az államjövödelmek egyes nemei a magyar pénzügyi törvények alapján röviden.

15. Jogi ismeretek.

Középső osztály. Hetenkint 3 óra.

Bevezetésül röviden. A jog fogalma és nemei. Köz- és magánjog. Vagyonjog. Család- és öröklési jog. Vagyon, dolog. Dologbeli jogok: tulajdon-, zálog-, szolgalmi jog. Kötelmi jogok. Jogügyletek, szerződések és azok fajtái; letét, adás-vevés, kölcsön, bér, haszonbér, munkabér. A jogügyletek érvényességének feltétele. Jogi képviselő, meghatalmazás.

Az alsó osztályban tanult kereskedelmi ismeretek ismétlésével kapcsolatban s azok fonalán, a fontosabb határozatokra szorítkozva tárgyalandók: a magyar kereskedelmi törvény I. része, a magyar váltótörvény, a nevezetesebb külföldi törvények, eltérő intézkedéseinek tekintetbe vételével, a csődtörvény főelvei; továbbá a kézi zálogügyletekről, az uzsoráról, a részletügyletekről s az értékpapírok megsemmisítéséről szóló törvények legfontosabb intézkedései.

Felső osztály. Hetenkint 2 óra.

A már tanultak ismétlésével kapcsolatban a fontosabb határozatokra szorítkozva, tárgyalandók: a magyar kereskedelmi törvény II. része; az ipartörvénynek az iparrendszerre vonatkozó elvi határozatai és főbb intézkedései; a vízi s a vasuti jog fővonalai, továbbá a kormánynak a kereskedelemre s az iparra gyakorolt befolyását ismertetvén, a kereskedelmi s iparkamarák szervezetéről, a consuli bíraskodásról, a szabadalmi, házalási és védőjegy-üggyről, a vasárnapi munkaszünetről, s a betegsegélyző pénztárakról szóló törvényes intézkedések lehető rövid ismertetése.

16. Vegytan és árúismeret.

Középső osztály. Hetenkint 2 óra.

A vegytan fogalma. Egyszerű és összetett testek. Keverék, vegyület. Molekula, atom, molekula-súly, atom-súly. Chemiai rokonság, chemiai érték. Képletek. Hydrogén. Chlór, sósav, bróm, jód, fluor, fluorhydrogén. Oxygen. Viz. Kén, kénhydrogén. Kéntrioxid, kéndioxid, kénsav. Nitrogen, ammoniak, salétromsav; levegő. Phosphor, phosphorsav, gyújtófa-gyártás. Arsen, arsenes-sav és arsen-sav, auripigment és realgar. Antimon, antimontrisulfid. Bór- és bórsav. Carbonium-csoport, gyémánt, graphit, ceruza, faszén, csontszén, korom, kőszén. Szénoxid és széndioxid; a láng és az égés; szénsulfid. Silícium. Silíciumdioxid és az idetartozó drágakövek.

A fémek általában. Bázisok, savak, sók. Natrium, natriumoxid és hidrat. Konyhasó, natriumsulfát, salétrom. Borax. Szoda, szoda bicarbona. Vizüveg. Kalium, kaliumhydroxid, kaliumchlorid, kaliumsilicat, kaliumjodit, kaliumchlorat, kalisalétrom, puszkapor. Hamuzsir, kaliumsilicat. Ammoniumchlorid, ammoniumsulfat, ammoniumcarbonat. Calciumchlorid, calciumoxid; mész, cement, chlormész gipsz, mészkö, mészégetés és mészoltás. Bariumchlorid, bariumsulfat. Magnesium, magnesiumchlorid, magnesiumoxid, magnesiumsulfat, magnesiumcarbonat. Zink, zinkchlorid, zinkoxid, zinksulfat. Réz, rézchlorid, rézoxidul és rézoxid, rézgalic, rézcarbonat; réztartalmu festékek. Ólom, ólomoxid, ólomcarbonat, ólomchromat. Betüöntvény, sörét. Higany, higanychlorid. higanychlorür, higanoxid, higany-

sulfid (cinnober). Ezüst, ezüstchlorid, ezüstnitrát. Arany, aranychlorid. Bismuth, bismuthnitrát. Aluminium, aluminiumoxid s a megfelelő drágakövek, aluminiumsulfat, timsó. Agyag- és agyagárúk; üveg és üvegárúk. Vas és vasárúk; vaschlorid, vasoxid, vas-hydroxid, vassulfidok, vasgálic, vascarbonat. Nikkel; cobaltchlorür, smalte, kobaltkék. Mangansuperoxid, kaliumpermanganat. Chromoxid, chromsav, kaliunchromat, kaliumbichromat. Platina, platina-chlorid. Ón, ónchlorür, ónchlorid, óndioxid, óndisulfid, (musir arany). Ásványi festékek és drágakövek.

Felső osztály. Hetenkint 3 óra.

A szerves vegytan elemei, kapcsolatban az áruismeret s a vegyészeti technologia bevonható részeivel. A szerves vegyületeket alkotó elemek. A szénvegyületek. Methan, petroleum, világító gáz, chloroform. Benzol, toluol, naphtalin, antracén. Illanó olajok és gyanták, kaucsuk és guttapercha, kámfor. Alkoholok; methylalkohol, aethylalkohol, szesz és szeszese italok. Glycerin, nitroglycerin és dynamit. Szénhydratok; cellulose, kapcsolatosan a papirgyártás, robbanó gyapot és collonium, gummi; keményítő, kapcsolatosan a gabonaneműek, rizs és szágó. Szőlőcukor (méz). Nádcukor és a cukorgyártás. Phenol, hangyasav, ecetsav, (ecetgyártás): palmitinsav, stearinsav, oleinsav, kapcsolatosan a zsiradékok, gyertya és szappangyártás. Művaj, borkősav, citromsav, salycilsav, cseresav és cserzőanyagok, kapcsolatosan a bőrgyártás. Sárga vérlugsó, vörös vérlugsó, cyankalium. Festőanyagok, növényi és állati festékek. Anilinfestékek. Alkaloidák, kapcsolatosan kávé, thea, kakao, dohány, fűszerek. Protein anyagok, kapcsolatosan az állati tápláló anyagokkal (halak, rákok, osztriga, tej, vaj, sajt, husárúk és husconservek).

A fonásra és szövésre alkalmas rostok: fonalak és szövetek. Faárúk.

17. Szépirás.

Alsó osztály. Hetenkint 2 óra.

A folyóírás rendszeres tanítása és gyakorlása; rond- és díszírás.

A tantárgyak és heti órák.

Sor	T a n t á r g y	A heti órák száma			
		alsó	közép	felső	össze- sen
		osztályban			
1	Vallástan	1	1	1	3
2	Magyar nyelv és irodalom . .	4	3	3	10
3	Német nyelv	4	3	3	10
4	Francia nyelv	4	3	3	10
5	Földrajz	2	2	2	6
6	Történelem	2	2	2	6
7	Mennyiségtan és pol. számtan	2	2	2	6
8	Természettan	2	—	—	2
9	Kereskedelmi számtan	4	3	4	11
10	Irodai munkálatok	1	2	2	5
11	Könyvviteltan	—	3	3	6
12	Kereskedelmi levelezés	2	2	2	6
13	Kereskedelmi ismeretek	2	—	—	2
14	Közgazdasági ismeretek	—	2	2	4
15	Jogi ismeretek	—	3	2	5
16	Vegytan és áruismeret	—	3	3	6
17	Szépírás	2	—	—	2
	Összesen	32	34	34	100

VII.

A jövő tanévben használandó tankönyvek.

ALSÓ OSZTÁLY.

Dr. Koltai Virgil, A prózai írásművek fejlődése.

Dr. Schack-Hauser, Német olvasókönyv és nyelvgyakorló I. képes kiadás.

Dr. Schack-Hauser, Német nyelvtan.

Jónás J.-Dr. Schack, Keresked. Levelező.

Laczkó-Ujvári, Francia nyelvtan és ker. levelező.

Kirchner-Pataki, Földrajz I.

Kerekes Gy. Történelem I.

Dr. Beke M., Algebra.

Lengyel S., Mértan.

Kovács J., Fizika.

Bogyó-Havas, Kereskedelmi számtan I.

Trautmann, Kereskedelemisme.

KÖZÉPSŐ OSZTÁLY.

- Dr. Koltai V., Poétika II. kiadás.
 Dr. Schack-Hauser, Német olvasókönyv és nyelvgyak., képes kiadás.
 Dr. Schack-Hauser, Német nyelvtan.
 Bartos-Chovancsák, Francia nyelvtan és olvasókönyv II.
 Dr. Kovács J., Francia keresk. szótár.
 „ „ „ Francia keresk. levelező 2. kiadás.
 Dr. Schack-Jónás, Kereskedelmi levelező.
 Kirchner-Pataki, Földrajz II.
 Kerekes Gy., Történelem II.
 Dr. Beke M., Algebra.
 Lengyel S., Mértan.
 Havas-Bogyó, Keresk. számtan II. III.
 Schrön-Stocek, Logarithmusi táblák.
 Bún S., Az egyszerű és kettős könyvvitel tankönyve.
 Matavovszky, Vegytan — áruísme.
 Dr. Hermann S., Ker. és váltójog.
 Dr. Pisztóry M., Nemzetgazdaságtan.

FELSŐ OSZTÁLY.

- Dr. Koltai V.-Sassi Nagy L. és Mészáros S., A magyar nemzeti irodalom története.
 Dr. Schack-Jónás, Kereskedelmi levelező.
 Dr. Schack-Hauser, Német olvasókönyv III. r.
 Dr. Schack-Hauser, Német nyelvtan.
 Bartos-Chovancsák, Francia nyelvtan és olvasókönyv II.
 Kovács S. János, Francia levelezés 2. kiadás.
 „ „ „ Francia keresk. szótár.
 Kirchner-Pataki, Földrajz III.
 Simonyi, Világkereskedelem.
 Kerekes Gy., Történelem III.
 Bogyó-Havas, Keresked. számtan II. III. r.
 „ Táblák a pol. számtanhoz.
 „ Politikai számtan.
 „ Schrön-Stocek, Logarithmusi táblák.
 Bún S., az egyszerű és kettős könyvvitel tankönyve.
 Dr. Hermann S., Ker. és váltójog.
 Dr. Pisztóry M., Nemzetgazdaságtan.
 Matavovszky, Vegytan és áruísme.
 Simonyi, Világkereskedelem.

VIII.

Kivonat a Nagykanizsai Felső Kereskedelmi Iskola szervezeti szabályzatából.

Az intézet címe, célja, tanterve.

1. §. Az intézet címe: Nagykanizsai Felső Kereskedelmi Iskola.

2. §. Célja és rendeltetése, hogy ne csak a szűkebb lokális körre szorítkozva, hanem országos jelentőségre törekedve, hazafias és erkölcsös szellemben oly ifjakat neveljen a magyar kereskedelemnek, kik majdan mint kereskedelmi tisztviselők és mint önálló kereskedők úgy általánosan, mint szakműveltségük, valamint gyakorlati képzettségük szempontjából a kor magas fokú igényeinek megfeleljenek.

Feladata továbbá az intézetnek, hogy általános műveltség mellett a kereskedelmi ismeretek és képességek elsajátítását lehetővé tegye olyan ifjaknak is, kik nem a kereskedői, hanem mezőgazdasági vagy iparos, vagy a kereskedelmi tudományokban jártasságot feltételező más pályára készülnek és a kor gazdasági irányában megfelelően, a kereskedelmi szellemben műveltetni s a kereskedelmi tudományokban képeztetni óhajtanak.

3. §. A belső szervezetet illetőleg az intézet minden tekintetben azon alapon áll, mely a három évfolyammal (alsó, középső és felső osztállyal) bíró felső kereskedelmi iskolák számára a nagym. vallás- és közoktatásügyi m. kir. Miniszteriumnak 1895. évi augusztus hó 20-án 44,001. szám alatt kelt rendeletével részletesen kijelöltetett.

4. §. Az idézett szervezeti rendeletben körülírt tantervet, valamint e tantervnek nevezett miniszterium által később netán elrendelendő módosítását az intézet magára nézve kötelezőnek ismeri. Attól akár kötelezőkül, tekintendő tantárgyakra nézve, akár a tananyag részletes felosztását illetőleg az intézet felső helyen kieszközlendő engedély alapján csak annyiban fog eltérni, amennyiben azt fontos helyi, vagy más figyelmet érdemlő körülmények, múlhatatlanul szükségessé teszik.

Semmi esetre sem engedtetik meg eltérés a hivatalos alap-tervtől oly irányban, hogy akár a feldolgozandó tananyag mennyisége és foka, akár az abban kötelezőknek nyilvánított tantárgyak száma leszállíttassék.

5. §. Szervezete és tanterve alapján az intézet által érettségi bizonyítvánnyal elbocsátott ifjak a szorosabb értelemben vett kereskedői pályán kívül a tisztviselők minősítéséről szóló 1883. évi I. t.-c. értelmében több rendbeli közhivatal elnyerésére, továbbá gazdasági intézetek s a műegyetem megfelelő collégiumának látogatására is minősítve vannak és végül amennyiben az intézetbe lépésük előtt 4 közép- vagy polgári iskolai osztályt jó sikerrel végeztek, jogosítvák, hogy hadkötelezettségöknek mint egyévi önkéntesek feleljenek meg.

Fentartás, felügyelet.

6. §. A Nagykanizsai Felső Kereskedelmi Iskola fentartója a nagykanizsai izr. hitközség.

7. §. Az intézet feletti felügyeletet a nm. vallás- és közoktatásügyi, valamint a nm. kereskedelmi és közlekedésügyi miniszteriumok e végből kirendelt közegek által gyakorolják.

A szűkebb felügyelet gyakorlása az intézetet fentartó nagykanizsai izr. hitközség előjárósága kebeléből választott iskolaszékre van bízva.

A tanulók.

20. §. Tanulókul felvétetnek az első (alsó) osztályba:

a) oly tanulók, kik a gymnasium-, reál- vagy polgári iskola 4-ik osztályát legalább elégséges sikerrel bevégezték és ezt bizonyítvánnyal igazolják.

b) a 2. és 3. (középső és felső) osztályba csak oly tanuló vétetik fel, ki az előző osztályt ugyanezen vagy vele egyenlő fokú szakiskolát legalább is elégséges sikerrel bevégezte.

E szabály alúl eltérés csak a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnál kieszközölt engedély alapján engedhető meg.

21. §. A rendes tanuló osztálya összes kötelező tárgyait köteles hallgatni, hasonlóképp tartozik eljárni ama nem kötelező tantárgyak óráira, melyek hallgatására az év elején önkényt jelentkezett.

Tanév, vizsgálatok.

22. §. A tanév szeptember 1-én kezdődik és tart június hó végeig. A tanulók szabályszerű felvétele szeptember 1—3 közt történik. Az ezen időn túl jelentkezők felvételére nézve szintén a 3. §-ban említett miniszteri rendelet irányadó.

23. §. Január 31-én a tanulóknak előmenetelüket és erkölcsi viseletüket kimutató értesítők adatnak ki, melyek a szülőknek vagy gyámoknak bemutatandók és ezeknek sajátkezű aláírásával ellátva, az új szorgalomszak első hetében az osztályfőnöknek visszaadandók.

24. §. A tanév végén tartandó vizsgálatok nyilvánosak. A felső osztályt bevégzett növendékek a kormány küldöttjei jelenlétében érettségi vizsgálatot tesznek, mely után előmenetelük szerint „jelesen felelt meg“, „jól megfelelt“, vagy „nem felelt meg“ osztályzatú bizonyítványt kapnak.

25. §. Az érettségi vizsgálat szó- és írásbeli. Az intézet igazgatója a közoktatásügyi miniszternél legalább egy hóval a vizsgálat előtt felterjeszti az írásbeli vizsgálat számára az illető tanárok által kitűzendő feladványokat.

IX.

Fegyelmi szabályok

a Nagykanizsai Felső Kereskedelmi Iskola tanulói számára.

I. A tanulók kötelességei általában.

1. §. Minden tanuló köteles erkölcsös életével, illendő magaviseletével és szorgalmával úgy saját, mint az intézet becsületét megóvni. Kerülnie kell tehát mindent, mi az erkölcstelenség, neveltlenség, vagy durvaság bélyegét sütné jellemére a házi és iskolai, valamint a társadalmi életben egyaránt. Az erkölcsös élethez a vallás buzgó gyakorlata is tartozik.

2. §. Társai iránt minden tanuló barátságos, békés indulatú, előzékeny és minden tekintetben türelmes legyen s iparkodjék minden olyast kerülni, mi az egyetértést megzavarhatná. Ha a tanuló bármely módon sértve vagy károsítva érezné magát társai által, osztálya főnökéhez forduljon; magának elégtételt vennie nem szabad.

3. §. Oly egyénekkal, kiknek társasága a tanuló becsületére vagy erkölcsére káros vagy éppen veszedelmes befolyást gyakorolhatna, tilos érintkeznie. Tilos tehát a társalgás az elbocsátott vagy kizárt tanulókkal is.

4. §. A legszigorúbb büntetésre méltó az a tanuló, ki vétkez gondolkodásmódja és érzületének nyilvánítása által társai erkölceit rontja, vagy ezeket erkölcstelen cselekvésre, hazugságra, engedetlenségre csábítja.

5. §. A cél, mely a felső kereskedelmi iskola tanulói elé van tűzve, csak kitartó, megfeszített szorgalommal érhető el. A tanuló szorgalma ne csak külső legyen, s ne szorítkozzék csupán feladatai teljesítésére, hanem mélyebb kötelességérzetből eredjen s az idő s a művelődésére nyújtott eszközök lelkiismeretes felhasználásában nyilvánuljon.

6. §. Az illem és tisztesség iránti érzék minden tanulóban feltételeztetik. A társaival és más személyekkel való érintkezésben törekedjék a tanuló szerény, illendő magaviseletre, s használjon művelt emberhez méltó beszédmódot. Öltözete s egész viselete legyen egyszerű és tiszta.

7. §. A tanuló az igazgatónak s az intézet minden tanárának úgy az iskolában, mint azon kívül, engedelmességgel és tisztelettel tartozik. Midőn a tanár a terembe lép, úgyszintén midőn távozik, valamennyi tanulóknak fel kell állania.

Kötelesek a tanulók az iskolaszolga irányában is illendően viselni magukat, s ha az tisztét teljesíti, kötelesek neki engedelmelkedni.

8. §. Elváratik a tanulóktól, hogy mindenki, de különösen a helybeli tanintézetek tanárai és tanulói, hatósági és egyéb, az értelmi osztályhoz tartozó személyek iránt kellő tisztelettel és udvariassággal viselkedjenek.

9. §. A tanulók az iskolán kívül is alá vannak vetve az iskola fegyelmi hatóságának, melyet az igazgató a tanári karral együtt gyakorol.

II. A tanulók kötelességei az iskola iránt.

10. §. Minden tanuló köteles az előadásokat pontosan látogatni, a szükséges iskolai könyveket és szereket magával hozni. Oda nem tartozó dolgok, amennyiben az azokkal való foglalkozás a tanulók figyelmét az előadástól elvonná, elkoboztatnak. Tartoznak egyszersmind a tanulók iskolai szereiket, könyveiket, füzeiteket rendben és tisztán tartani.

11. §. Előre látható akadályoztatás esetében az engedély a távolmaradásra egy órára az illető tanártól, egy napra az osztályfőtől, hosszabb időre az igazgatótól kérendő, az ok a szülők, vagy azok helyettesei által írásban, vagy szóval előadatván.

12. §. A tanórák elmulasztása csak betegséggel és pedig csupán csak az orvosoknak, a szülőknek, vagy azok helyettesei, bizonyítványa alapján menthető ki. Mikor a tanuló újra iskolába jő, köteles a mulasztás okát az osztályfőnél hiteles bizonyítvánnyal igazolni. Ha a tanuló előzetes bejelentés és engedély nélkül egy hétig kimarad, az iskolából kilépettnek tekinthető, s a névsorból kitörölhető. Az órák látogatását illető kötelezettség kiterjed a nem kötelezett tantárgyakra is, melyek látogatására a tanuló az év elején jelentkezett. Az ilyen tanfolyamból való kilépés az igazgató és a szaktanár beleegyezése nélkül tilos.

13. §. Ha a tanuló valamely ragályos bajban: valóságos himlő, bárányhimlő, vörheny, kanyaró, diphteritis, szamarhurut, egyptomi szembaj, szenvedett volna, felgyógyulása után az iskolába csakis akkor léphet be ismét, ha teljes felgyógyulását és ragálymentességét kezelő orvosa által kiállított bizonyítvánnyal az igazgatónál igazolja. A szülők és helyetteseik kötelesek a tanulót az iskolától távol tartani, ha az odahaza ragályos betegségben levőkkel érintkezett. Ily esetben is a tanuló csak a fentebb említett orvosi bizonyítvány bemutatása mellett jöhet ismét az iskolába.

14. §. A szülőknek vagy helyetteseiknek egyszerűen névjegyre írott közlései nem fogadtatnak el.

15. §. A felügyelet gyakorolhatása végett tartoznak a tanulók lakásukat, annak változtatását, s azt az egyént, akinek gondviselése alatt állnak, az igazgatónak és az osztályfőnöknek bejelenteni.

16. §. Az iskolai év elején az osztályfő minden tanulónak kijelöli helyét az osztályteremben, figyelemmel a tanuló látó és hallóképességére és esetleg más alapos óhajtására. Helyet változtatni, vagy cserélni csak az osztályfő engedelmével szabad.

17. §. A tanóra kezdetét jelző csengetés után minden tanuló tartozik a terembe menni, helyét csendben elfoglalni és a tanár belépését kellő magatartással bevárni. Előadás alatt csend és figyelem követeltetik: mindennemű zavarás, ideértve a kijárást is, tiltva van. Szellemileg minden tanuló együtt dolgozzék a kikérdezésnél, felelni azonban csak a kérdezettnek szabad; a súgás vagy beleszólás szigorúan tiltva van. A dolgozatokat minden tanuló önállóan készítse el: feladatot mástól leírni s általában bárminemű csempészetet elkövetni tilos.

18. §. Az egyes tanórák közti időben meg van engedve az illedelmes társalgás és mozgás; ellenben a futkározás és zajongás a legszigorúbban tiltva van. Az osztályban lévő tanulók mindenkor helyeiken tartoznak maradni, az iskolatábla befirkálása, előadáson kívül a dobogóra lépni szigorúan tiltatik.

19. §. Szüntén tiltva van az intézet helyiségei előtt való álldogálás. is. Órák közben az intézetből a tanulóknak csak az osztályfő engedelmével szabad távozni.

20. §. A dohányzás szigorúan tiltva van.

21. §. Az intézeti épületek és minden tartozékának tisztaságára a tanuló is köteles ügyelni. A falak, padok és egyéb bútorok megrongálása, befirkálása fegyelmi kihágásnak és egyszersmind kártételnek tekintetik. Mindennemű kár, melyet a tanulók az iskolai szerekben vagy egyéb tárgyakban tesznek, az illetők által és ha ki nem tudódnának, az egész osztály által megtérítendő. Ha a kártevés rosszakaratból vagy pajkosságból történt, a vétkes fegyelmi büntetés alá esik.

22. §. Egyleteket művelődés céljából alapíthatnak a tanulók az igazgatóság engedélyével; az iskolán kívül álló társulatoknak azonban tagjai nem lehetnek. Színház és nyilvános multságok látogatására minden egyes alkalommal az osztályfőtől kell engedélyt kérni.

23. §. Könyvek vagy más tárgyak elárúsítása, cserélés, a szülők vagy helyetteseik engedelmével nélkül tilos; éppen úgy tiltatik az adósságcsinálás. Pénzt gyűjteni az intézet növendékei között bárminemű célra csak az igazgató engedelmével szabad.

III. Fegyelmi büntetések.

24. §. Az előző pontok tiltó szabályai ellen elkövetett tények büntetés alá esnek. Az iskolán kívüli viselet hasonlóképpen

a fegyelmi törvények alá tartozik; e szerint minden az iskola céljával és méltóságával ellenkező cselekmény, pl. kávéházak, korcsmák és más nyilvános helyek látogatása szigorúan fenyítettik.

25. §. A fegyelmi szabályok áthágására mérendő büntetések fokozat szerint a következők: a) megintés, illetőleg megdorgálás az illető tanár által; b) a tanulók elkülönített helyre való ültetése, illetőleg kiállítás; c) nyilvános megfeddés az osztályfő által; d) élesebb feddés az igazgató által; e) a tanulónak a tanári szék elé idézése s a kizárással való fenyegetés; f) kizárás az intézetből, melyről az iskolaszék és a nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium értesítetnek.

Ezeken kívül alkalmazható a körülményekhez képest egyéb büntetés is, úgymint az iskolában való marasztalás, mely felügyelet alatt végzendő komoly szellemi munkával köttetik össze, továbbá házi fogság alá helyezés, melynek kiállta a szülő vagy gazda bizonyítványa által igazolandó.

26. §. A harmadfokú büntetésről már a szülő vagy helyetese értesítést nyer.

Tandíjmentes tanulók, kik erkölcsi viseletből kevésbé szabályszerű érdemjegyet kapnak, vagy hanyagságuk által ki nem elégitő tanulmányi előmenetelt tanúsítanak, elvesztik a tandíjmentességet.

IV. Befejező megjegyzések.

27. §. Ezen törvénynek az intézet minden növendéke alá van vetve, s alóluk senki, még a szülők sem menthetik fel őket.

28. §. Ugyancsak e törvények kötelező erejével bir minden olyan szabály és utasítás, melyet az igazgatóság, a tanári karral s az iskolaszékkel egyetértve, esetleg később ki fog hirdetni.

29. §. A fegyelmi szabályok ezen szövege egy-egy példányban minden tanulónak kiadatik, mely példány a szülők által aláírandó és azután az osztályfőnek bemutatandó. A tanév kezdetén a fegyelmi szabályok a tanulók előtt felolvastatnak, s azok nem ismerése mentő ürügyül el nem fogadtatik.

X.

Jelentés a Nagykanizsai Felső Kereskedelmi Iskola Deák Ferenc körének évi működéséről.

Tizenhat év óta áll fenn iskolánk kebelében a Deák Ferenc önképzőkör; elég hosszú idő arra, hogy nyomot hagyjon intézetünk történetében. Ámbár — s ez sajnos — utóbbi években nem felelt meg céljának, amit talán a korviszonyoknak kell betudni. A mai ifjúságban nincs meg az a lelkes szeretet, amely az ilyenmű intézményeket ezelőtt oly kedveltekké tette. A mai lázas életben az ifjúságnak is eltűnik az az eszménye, amely hajdan az ifjakat oly nemes versenyre buzdította. Alig hihető, hogy a mai önképzőkörök oly tehetségeket adnának a nemzetnek, mint annak idején azok, amelyek Petőfit, Aranyt, Jókait stb. adták. Megszűntek az önképzőkörök a tehetségeknek melegágyai lenni, aminek talán az is oka, hogy nincsenek tehetségek.

Ilyen gondolatokkal köszöntötte a krónikás az új évet a kör történetében, amikor megisméltődött a tisztikar szokásos megválasztása. A vezető tanár rövid beszéde után, amelyben kiemelte a kör célját s a tagokat munkásságra buzdította, megtörtént a választás. Elnök: Spiller Gyula f. o. t., alelnök: Nagy István k. o. t., titkár: Hoffmann Sándor f. o. t., másodtitkár: Bedő József k. o. t., főkönyvtáros: Ring Pál f. o. t., könyvtárosok: Pollák Árpád és Krausz Jenő f. o. t., Kaloud József és Engel Ármin k. o. t.

Az év folyamán a kör hét rendes gyűlést tartott. E gyűléseken volt leginkább észlelhető az ifjúság szellemi rátermettsége egyes tárgyakra. Voltak nagyon jó szavatelok, amelyek nagy hatást értek el. Kivánatos azonban az is, hogy a tagok magukat a közönséges, prózai előadásban is gyakorolják, mert a kör akárhány tagja gondolatait sem tudja szabatosan szavakba önteni, amint ezt különösen a bírálatoknál lehetett gyakran tapasztalni.

Nyilvános ünnepet a kör mindössze hármat tartott; boldog emlékeztető Erzsébet királyné névnapján, március 15-én és június 8-án, amelyek elég jól sikerültek.

A krónikás végére ér jelentésének, adja Isten, hogy a jövő év Anonymusa többet és szebbet írjon az esztendő történetéről. De ez csak úgy lesz lehetséges, ha a kör tagjai szemük előtt tartják annak célját: az önképzést; mert az iskola sokra megtanít, de még többre nem. Amit az iskolában nem lehet megtanulni, azt akarja egy csekély részben megtanítani a kör: beszélni tudni, a költői műveket kellő szempontból vizsgálni s ha valakiben talán tehetség volna, azt a helyes irányba terelni.

Dr. Ollop Mór ez évben is egy 10 frankos aranyat adott át e sorok írójának, valamint dr. Weisz Lajos is adományozott egy 10 koronás aranyat, egy-egy a történelemben kiváló előmenetelű tanuló megjutalmazására. A díjat Neumann Károly felső, illetve Szepesi Béla alsó osztályú tanulók kapták. Fogadják a nemes adakozók ez úton is hálás köszönetünket.

Az Önképzőkör vezetője.

XI.

Magánvizsgálati szabályzat.

A nm. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1903. évi 3640. sz. rendelete a felső kereskedelmi iskolai magánvizsgálatok szabályozása tárgyában.

A felső kereskedelmi iskolák főigazgatójának.

A felső kereskedelmi iskolai magánvizsgálatok eddigi rendszerének szigorúbb és helyesebb irányú szabályozása céljából az 1895. évi augusztus 20-án 4401. szám a. kelt rendelettel a felső kereskedelmi iskolák számára kiadott szervezetnek a magánvizsgálatokra vonatkozó 64. és 65. §§-ait, valamint az e tárgyban kibocsátott rendeleteket ezennel hatályon kívül helyezve, a jelzett szakaszok helyébe a m. kir. kereskedelemügyi miniszter ural egyetértően a következőket rendelem el:

64. §. Magánvizsgálatra bocsáthatók a felső kereskedelmi iskola alsó osztályának tárgyaiból oly egyének, a kik a polgári vagy középiskola negyedik osztályát (a latin nyelvtől eltekintve) sikerrel végezték, 17-ik életévüket betöltötték s hitelesen bizonyítják, hogy a gyakorlati életben működnek; a középső és felső osztály tárgyaiból magánvizsgálatra, illetőleg az utóbbit követő érettségi vizsgálatra, azok bocsáthatók, akik az alsó, illetőleg középső osztályt akár nyilvánosan, akár magánúton elvégezték, 18, illetőleg 19 évesek s a gyakorlati életben működnek.

Az egyes osztályok vizsgálatai rendszerint egyévi időközökben engedélyeztetnek. Felső kereskedelmi iskolából kimaradt tanulók kimaradásuk esztendejében még akkor sem kaphatnak magánvizsgálatra engedélyt, ha különben a fenti föltételeknek megfelelnek.

A magánvizsgálati engedélyért folyamodók szabályszerűen bélyegeit s a főigazgatóhoz címzett kérvényeiket minden év szeptember havában azon felső kereskedelmi iskola igazgatójánál nyújtják be, a mely iskola állandó lakóhelyükön, vagy ahhoz legközelebb van. A kérvényhez születési, Iskolai, erkölcsi és oly hatósági bizonyítványt kell mellékelni, mely a folyamodó iskolai tanulmányai óta eltöltött foglalkozását is hitelesen bizonyítja.

A kereskedelmi iskola igazgatója a beérkezett kérvényeket a tanári kar véleményes jelentésével együttesen október hó első felében terjeszti föl a főigazgatóhoz.

Ugyancsak a kérvény benyújtásakor lefizetendő a beirási és az évi tandíj, mely díjak azonban kedvezőtlen elintézés esetén a folyamodónak visszaadtnak.

A beirási és tandíjak fizetése alól senki sem menthető fel. A magánvizsgálati engedélyt nyert egyének az előadásokat nem látogathatják.

A magánvizsgálatok mindenkor a főigazgató vagy megbizottja elnöklete alatt tartatnak július havában, illetőleg a felső osztálybeli magánvizsgálatok az érettségi írásbeli vizsgálatok előtt.

Az elnök állapítja meg a vizsgálat napját is. A vizsgáló bizottság tagjai a főigazgató (vagy megbizottja), az iskola igazgatója és azon osztály tanárai, amelyből a jelölt magánvizsgálatot tesz.

A jelölttől a vizsgálat megkezdése előtt megkövetelendő személyazonosságának igazolása. A vizsgálat kiterjed az illető osztály minden rendes tantárgyára, írásbeli és szóbeli s akként tartandó meg, hogy a jelöltnek az osztály összes tanítási anyagában való jártassága kitűnjék. A dolgozatok külső alakja úgy bírálendő el, mint a rendes tanulóknál.

A bizonyítványt, — amelyen feltüntetendő a vizsgálati engedély száma és kelte, s hogy magánvizsgálat alapján állíttatott ki, — nemkülönböztetve a vizsgálat lefolyásáról felvett jegyzőkönyvet a vizsgáló bizottság elnöke, az igazgató s az illető osztályfő írják alá. Amennyiben a főigazgató nem maga elnökölt, a jegyzőkönyv hozzá felterjesztendő.

Szeptemberben tartandó pótló vizsgálatokra, kellően indokolt esetekben, a magánvizsgázóknak is, akik a tanévvégi magánvizsgálaton igazolt betegség vagy súlyos ok miatt nem vehettek részt, a tanári kar adhat engedélyt. Ha az illető szeptemberben sem jelentkezik, vizsgálati engedélye további érvényét elveszti összes lefizetett díjaival együtt.

Vizsgálatok összevonása nem engedhető meg. Kivételes esetekben azonban és ha a jelölt előző vizsgálatát legalább is jó eredménnyel tette le, a következő osztályból főigazgatói engedéllyel már felévi mulva jelentkezhetik vizsgálatra.

Különbözeti magánvizsgálat engedélyezését kérhetik azok a gyakorlati életben működő ifjak, akik a középiskola nyolcadik osztályának sikeres bevégzését igazolják, vagy érettségi vizsgálatot megfelelő sikerrel tettek.

Folyamodni olyan módozatok mellett lehet, mint a rendes magánvizsgálatért. Az első esetben az írásbeli és szóbeli különbözeti vizsgálat kiterjed a felső kereskedelmi iskola különbözeti tárgyainak mind a három évi tanítási anyagára, a mit a rendes érettségi vizsgálat követ: a középiskolai érettségi bizonyítvány alapján pedig a jelöltnek írásbeli és szóbeli érettségi vizsgálatot kell

tennie a felső kereskedelmi iskola különbözeti tárgyaiból. A többi tárgy osztályzatai a középiskolai bizonyítványból veendőek át.

65. §. A magánvizsgálati díj mind a három osztályra nézve 80—80 korona, melyből minden vizsgáló tanárt tantárgyankint egy rész, az igazgatót, mint ilyen még egy rész illet meg.

A vizsgálatnak a jelölt részéről komoly ok nélkül való megszakítása a vizsgálati díj elvesztését vonja maga után. A tandíj és beírási díj minden osztálymagánvizsgálat után, valamint a magánvizsgálat ismétlése esetén is fizetendő.

A különbözeti vizsgálatoknál tandíj nem, hanem 120 korona vizsgálati díj, illetőleg az érettség vizsgálatért az érettségi vizsgálati szabályszerű díj fizetendő. E vizsgálati díjakból is az igazgató, amennyiben vizsgáló és a vizsgáló tanárok tantárgyankint egyenlő jutalékban részesülnek; ezentúl az igazgatót még egy rész illeti meg.

Ezen új szakaszokban megállapított szabályok 1903. év szeptember havától kezdve kötelezők.

A már tárgyalás alatt levő magánvizsgálatok ügye az eddigi szabály szerint nyerhet elintézést, valamint a már engedélyezett magánvizsgálatok is az eddigi eljárásnak megfelelően tartandók meg.

Minderről Nagyságodat tudomás és a további eljárás végett azzal a felhívással értesitem, hogy a magánvizsgálatok új szabályzatának megfelelő végrehajtásáról és szigorú ellenőrzéséről gondoskodják.

XII.

Az ifj. segítő egyesület 1908—1909.

BEVÉTEL

a) Pénztár-

	Korona	
Egyenleg az 1907—1908. tanév végén	3021	82
*Az 1897—1898-ban érettségizettek adománya	80	—
Intézeti r. tagok díjai	94	—
Alapító tagsági díj	10	—
Pártoló tagok díjai	15	—
Intézeten kívüli r. tagok díjai	6	—
Az ifjusági hangverseny tiszta jövedelme	837	03
Adományok	5	—
**Az 1898/9-ben érettségizettek adománya		
a Bún Samu alapra K 250.—		
a dr. Villányi Henrik alapra „ 100.—	350	—
Kamat	101	21
	<hr/>	<hr/>
	4520	06
	<hr/>	<hr/>

A fent kimutatott pénztárkészlet gyümölcsözően el van helyezve:

Az izr. hitközségnél	K 2160·73
A Pesti Magyar Kereskedelmi Banknál	„ 1822·65
A Nagykanizsai Takarékpénztárnál	„ 220.—
	<hr/>
	K 4203·38

b) Vagyon-kimutatás.

Készpénz betétek	K 4203·38
Tankönyvek értéke az 1908/9. tanév végén	K 612·53
Ujabb beszerzések	„ 170·68
	<hr/>
	K 783·21
10% leírás	„ 78·32
	<hr/>
	K 704·89
	<hr/>
	K 4908·27

évi pénztár- és vagyonkimutatása.

kimutatás.

KIADÁS

	Korona	
Ujonnán beszerzett könyvek és azok bekötése .	170	68
Nyomdai költség	5	—
Kézpénzsegélyek	141	—
Egyenleg	4203	38
<hr/>		
	4520	06
<hr/>		

Domány Ármin s. k.
ellenőr.

Bún Samu s. k.
ig., elnök.

Balog D. s. k.
pénztáros.

*Az 1908. június 29-iki tíz éves találkozón részt vettek:

Babócsay Tivadar Budapest, Blauhorn Emil Zágráb, Deutsch Jakab Zágráb, Engel Béla Budapest, Engel Jakab Győr, Herlinger Ernő Grác, Hirschler Miksa Sziszek, Kertész Sándor Budapest, Kondor Miksa Budapest, Kárpáti Sándor Kaposvár, Kollin Izsó Siklós, Kondor Dezső Budapest, Krausz Ignác Nagykanizsa, Markó Sándor Budapest, Nagy Jenő Zágráb, Radó Gyula Nagykanizsa, Radó Miksa Pécs, Reinitz Lajos Martonvásár, Bíró Vilmos Fiume, Rosenberg Kálmán Csáktornya, Szivós Imre Fiume, Telekes Sándor Villány, Tóth Károly Csáktornya = 23.

**Az 1909. május 30-iki tízéves találkozón részt vettek:

Karcag Vilmos Budapest, Rechnitzer Lipót Temesvár, Heinrich Mór Terezoóc, Dreisziger Izsó Zágráb, Boskovitz Aladár Lencipusztá, Horváth Mihály Pozsony, Mautner Gusztáv Zágráb, Frank Elek Budapest, Gstettner Henrik Budapest, Számek Jenő Szeged, Bolgár Benő Csáktornya, Kövesdi Imre Zágráb, Hajós Sándor Keszthely, Perényi Dezső Trieszt, Morgenstern Zsigmond Daruvár, Weisz Ernő Nagykanizsa, Würzburger Miksa Szombathely, Vajda Izsó, Barcs, Susitzky György Zágráb, Wirth Imre Budapest = 20.

XIII.

A tanulók névsora, születési helye és ideje.

Alsó osztály.

Osztályfőnök: DOMÁNY ÁRMIN.

- Betlehem György, Nagykanizsa, 1892. május 1.
 Blau Jenő, Csáktornya, 1894. április 24.
 Bolmánátz Velimir, Budapest, 1894. február 29.
 Böhm Zoltán Rád, (Zalam.) 1892. február 23.
 5 Brandlhofer Antal, Nagykanizsa, 1891. december 21.
 Fürst Ödön, Muraszombat, (Vasm.) 1892. október 26.
 Gógl Jenő, Nagykanizsa, 1891. május 6.
 Hajnal Andor, Tolna (Tolnam.) 1893. nov. 24.
 Hercog Aladár, Perlak (Zalam.) 1894. november 4.
 10 Herrenstein Pál, Csáktornya, 1893. október 20.
 Hirschler Ernő, Szeszveté, (Belovárm.) 1893. november 1.
 Hoffmann István, Nagykanizsa, 1894. október 27.
 Hütter Vilmos, Nagykanizsa, 1893. június 10.
 Josifovic Milivoj, Nagykanizsa, 1894. december 28.
 15 Keömives Izidor, Nagykanizsa, 1887. december 29.
 Keszler Ferenc, Eszék, 1893. április 26.
 Kisfaludi Aladár, Komlósd (Somogym.) 1892. augusztus 1.
 Klein Miklós, Lajosfapuszta (Somogym.) 1894. május 4.
 Kollárovcis István, Vizvár (Somogym.) 1891. július 16.
 20 Krausz Kálmán, Magyarszerdahely (Zalam.) 1892. aug. 16.
 Mihalec József, Nagykanizsa, 1892. október 29.
 Pátkai Jenő, Szombathely, 1894. november 29.
 Perényi Andor, Nagykanizsa, 1892. május 25.
 Pizenberger Imre, Kapuvár (Soprom.) 1892. július 18.
 25 Pollák Jenő, Nagykanizsa, 1893. augusztus 20.
 Rechnitzer József, Pusztakovácsi (Somogym.) 1893. június 8.
 Reichenfeld Jenő, ism. Felsőhahót (Zalam.) 1893. aug. 27.
 Riebner Samu, Kottiza (Zalam.) 1894. szeptember 8.
 Rozenberg Lajos, Nagykanizsa, 1893. március 13.
 30 Schütz Béla ism., Pacsa, (Zalam.) 1892. szeptember 11.
 Stern Lajos, Nagykanizsa, 1892. július 25.
 Strem Pál, Budapest 1894. április 19.
 Szabó István, Nagykanizsa, 1892. augusztus 18.

- Szepesi Béla, Szentgotthárd, 1894. április 22.
35 Székely Ernő, Csáktornya, 1894. július 6.
Széman György, Nagykanizsa, 1893. május 27.
Szépe László, Nagykanizsa, 1893. október 12.
Szilágyi Imre, Kaposvár, 1891. március 7.
Vlasits Gábor, Nagykanizsa, 1893. március 24.
40 Weisz Rezső, Kapolcs, (Zalam.) 1891. szeptember 13.
Wollner Géza, Perlak (Zalam.) 1894. október 10.
Wortmann Jenő, Karácsonyfa (Zalam.) 1894. július 28.
Zsubory István, Nagykanizsa, 1892. április 2.

Kimaradtak: Mandl Jenő, Németh István, Stöger Ödön.

Magántanulók: Horváth Livia, Krátky József.

Középső osztály.

Osztályfőnök: MARKOVITS DÁVID.

- Beck Ede, Szepetnek, (Zalam.) 1889. október 11.
 Bedő József, Pécs, (Baranyam.) 1891. április 9.
 Biach Imre, Nagykanizsa 1893. november 23.
 Bók Endre, Lengyeltóti (Somogym.) 1893. május 26.
 5 Böhm Imre, Bélavár, (Somogym.) 1893. október 1.
 Döri Zsigmond, Nagykanizsa, 1892. december 2.
 Engel Ármin, Nagymezka, (Zemplén.) 1887. augusztus 13.
 Fischer Ernő, Nagykanizsa, 1892. május 9.
 Goldstein Sándor, Nagymarton, (Somogym.) 1891. aug. 14.
 10 Gróf Lajos, Salföld (Zalam.) 1893. február 6.
 Guttentag Imre, Nagykanizsa 1892. január 31.
 Günsberger Ferenc, Nagykanizsa, 1892. augusztus 13.
 Handelsmann Ferenc, Nagykanizsa 1893. december 16.
 Hudi József, Harta, (Pestm.) 1890. november 1.
 15 Jirovec János, Pusztá-Szemes, (Somogym.) 1890. június 25.
 Kaloud József, Tarnow (Lengyelország) 1890. január 12.
 Korein Sándor, Zalaszentgróth, (Zalam.) 1892. december 3.
 Ködbaum István, Nagykanizsa, 1891. november 26.
 Krámer Imre, Nagyabajom, (Somogym.) 1892. december 29.
 20 Leitner Károly, Tótszentmárton, (Zalam.) 1893. szeptember 9.
 Lőrincz Gyula, Nagykanizsa, 1893. május 6.
 Nagy István, Zágráb, 1890. január 22.
 Piszár József, Nagykanizsa, 1892. július 29.
 Pollerman János, Nagykanizsa, 1889. december 4.
 25 Rosenberg Hugó, Belisće, (Verőcem.) 1891. szeptember 7.
 Stern Henrik, Staro-Petrosveselo (Pozsegam.) 1892. márc. 14.
 Schwarcz Imre, Kővágó-Örs, (Zalam.) 1893. október 29.
 Szabó Imre, Nagykanizsa, 1892. április 18.
 Szegő János, Alsó-Domboru, (Zalam.) 1892. január 24.
 30 Ugor Ferenc, Nagykanizsa, 1891. április 6.
 Viola Lajos, Nagykanizsa, 1889. május 19.

Kimaradtak: Belloni József, Erős József.

Meghalt: Závody János.

Magántanuló: Supka Béla.

Felső osztály.

Osztályfőnök: Dr. VILLÁNYI HENRIK.

- Beck Sándor, Szigetvár, 1891. december 31.
 Bíró Simon, Somogysávolly, 1889 március 26.
 Bodó Rezső, Nagykanizsa, 1892. augusztus 23.
 Bódog Ferenc, Cserhátpuszta, (Tolnam.) 1892. június 7.
 5 Böhm Vilmos, Keszthely, 1893 január 1.
 Francsits József, Nagykanizsa, 1889. november 13.
 Freud Károly, Siófok, 1893. március 27.
 Grünfeld Elek, Gelse, (Zalam.) 1889. július 4.
 Guttmann Imre, Nagykanizsa, 1891. június 5.
 10 Hamburg Sándor, Wien, 1892. április 31.
 Háhn Izidor, Körmend, 1890. március 4.
 Hoffmann Sándor, Lengyeltóti, 1892. július 5.
 Kalmár Hugó, Nagykanizsa, 1892. szeptember 9.
 Keller István, Zalaegerszeg, 1892. május 31.
 15 Kertész Jenő, Görgeteg, (Somogym.) 1893. január 31.
 Klein Oszkár, Kapán, (Verőcem.) 1891. november 11.
 Krausz Jenő, Gyűrűs, (Zalam.) 1892. március 6.
 Lusztig József, Nagykanizsa, 1892. december 3.
 Melczér Jenő, Sümeg, 1891. január 25.
 20 Mischon Béla, Nagykanizsa, 1890. január 12.
 Neumann Károly, Caprag, (Zágrábm.) 1892. október 9.
 Polgár Árpád, Kotor, (Zalam.) 1892. július 28.
 Revész János, Nagykanizsa, 1892. január 21.
 Ring Pál, Kiskorpád, (Somogym.) 1892. június 22.
 25 Róna Gyula, Nagykanizsa, 1892. december 6.
 Rosenberg Emil, Banjaluka, 1892. február 18.
 Singer Sándor, Kiskomárom, 1891. december 31.
 Somlyó Ödön, Alsódomboru, (Zalam.) 1892. május 22.
 Spiller Gyula, Diakovár, (Pozsegam.) 1892. november 6.
 30 Schulcz Oszkár, Muracsány, (Zalam.) 1890. január 24.
 Schultheisz István, Nagycenk, 1889. augusztus 18.
 Stern László, Pata, (Somogym.) 1892. június 2.
 Strasser József, Drávazsitfa, (Somogym.) 1891. április 4.
 Seidmann Ernő, Nagykanizsa, 1892. február 13.
 35 Szerb Ernő, Muracsány, (Zalam.) 1892. augusztus 25.
 Varga Lajos, Nagyabajom, 1892. augusztus 18.
 Weisz Ignác, Kapolcs, (Zalam.) 1891. szeptember 13.

Magántanulók: Lederer Sámuel, Prucser József.

XIV.

Az 1907/8-iki tanévben végzett tanulók alkalmazási helye.

A tanuló neve	A cég neve	Lakóhelye
Báder Béla	Kühmayer F. és Ta. r. t.	Budapest
Darvas Lajos	Generali biztosító r. t.	Kaposvár
Flesch Richárd	Dosler és Brichta	Vajszló
Frankl József	Auer gázizzófény r. t.	Budapest
5 Háfner Izsó	Herzog S.	Budapest
Hajós Imre	Mellinger D.	Budapest
Hódos János	Körjegyzőség	Nagyatád
Jelinek Miklós	Magy. Ker. Részvényt.	Budapest
Kerekes József	Bernhard Spitzer & Sohn	Wien
10 Kertész Imre	Holzhandels-Akt.-Ges.	Szolyva
Kisfaludi Rezső	Csurgói Takarékpénztár	Csurgó
Neufeld Lipót	Budapesti Giró- és Pénz- táregylet	Budapest
Ország József	Mercurbank	Wien
Rosenberg Elek	Budapesti Giró- és Pénz- táregylet	Budapest
15 Schwarz (Szegő) J.	„Panonia“ kender- és len- fonógyár r. t.	Budapest
Sonnenschein R.	Erzsébetvárosi Bank r. t.	Budapest
Szeidmann Leó	Schenker és Ta.	Fiume
Schlesinger Vilmos	Ismeretlen	

XV.

Jelentés az 1908/9-iki tanévben megtartott érettségi vizsgálatokról.

A május 25-én és június 1-én megtartott osztályvizsga alapján a felső osztály 37 tanulója közül négy folyó évi szeptember hóban teendő javító vizsgálatra utasított, 1 betegség miatt engedélyt kapott az érettségi vizsgálatnak szeptember hóban való letételére. Írásbeli vizsgálatra bocsáttatott tehát 32 tanuló, kik a június 2—7. napjain megtartott érettségi vizsgálatokon mind megjelentek.

A tanári kar által felterjesztett tételek közül kir. főigazgató úr a következőket jelölte ki:

I. Magyar fogalmazás.

A nemzetközi kereskedelem fontossága.
Eredmény: 4 jeles, 6 jó, 22 elégséges.

II. Német nyelv és német ker. levelezés.

1. Was soll der angehende Kaufmann lernen?

2. a) N. Schüler és T^a Wien panaszkodik június 5-én Lefébre & Cie. Páris-nál, hogy a küldött 10 tucat Chevreau bőr a számlában l^a-nak feltüntetve, nemcsak hibás és gyenge, hanem az alakja és primának, kicsi; csak mint szekunda árút tarthatná meg, és kér 6 K. pr. tucat bonifikációt.

b) Páris VI/10. válaszol, hogy a küldött bőr ugyan kisebb alakú a szokottnál, semmiesetre sem azonban rossz. Megadja a kért bonifikációt és 60 K. javára ir.

Eredmény: 2 jeles, 8 jó, 19 elégséges, 1 elégtelen.

III. Magyar keresk. levelezés.

1. 1/20. N. Breuer Hamburg, kérdést intéz Hoffmann Gyulához helyben, hogy minő feltételekkel vásárolna ott, a terzo részesedésre. Az árú, melynek bevásárlásához körülbelül 100,000 M-ig hozzájárulna, célszerűen Londonban volna eladandó, amennyiben Crown & Comp. London arravaló hajlandóságát már ki is jelentette. E cég körülbelül 1000 Pounddal az üzlethez, azaz a bevásárláshoz is járul.

2. 1/24. Hoffmann szívesen vállalkozik rá, 100,000 M-ával szintén hozzájárul az üzlethez. Mint lebonyolító az a terzo számlán, valamint a folyó számlán $4\frac{1}{2}\%$ kamatot számít pro és kontra, lebonyolítási jutalék 1% a tiszta bevétel után.

3. 11/26. Hoffmann értesíti Schenker & Co. Fiume, hogy teherárúként küldött H. Gy. 10 waggon lisztet Crown & Co. London címére való továbbítás végett. Minden költséget fizet. Biztosítás 30.000 M-ig.

4. 11/27. Schenker értesítése, hogy megkapták a 10 waggon lisztet s londoni telepük útján elküldötték a Vulkan hajóval. A biztosítást az Ankernél végezték 30,000 M-ig, költségszámlájuk értéke 1800.40 M per ma.

Eredmény: 3 jeles, 9 jó, 18 elégséges, 1 elégtelen.

IV. Francia keresk. levelezés.

1909. május 4. Petit & Cie. ügynökök Toulouseban ajánlják szolgálataikat Fanché Léon borkereskedőnek Párisban borok bevásárlására és ismertetik feltételeiket. Ezek: 1 frank jutalék hektoliterenként és a költségek megtérítése.

Eredmény: 5 jeles, 4 jó, 19 elégséges, 3 elégtelen.

V. Könyvvitel.

Varga Pál borkereskedő 1909. január 1-én következő vagyonállapottal nyitja meg üzletét:

Aktíva:		Passziva:	
Készpénz	K 13,742·90	Elfogadványok	K 3474·12
Árúk	„ 26,546·72	Hitelezők	„ 6315·20
Váltók.	„ 17,372·40	Átm. kamat	„ 217·40
Adósok	„ 25,174·70	Tiszta vagyon	„ 75000·—
Ingóságok	„ 2170·—		
	<hr/>		<hr/>
	K 85006·72		K 85006·72

Ugyanakkor Somogyi Bélával közkereseti társaságot alapít, melybe ez 40,000 K készpénzzel lép be. A szerződés értelmében Varga havi 400 K fizetést kap, a tiszta nyereség a társak betételei arányában osztandó el és a társak betéteit szaporítja.

- Jan. 3. Eladnak Herzog Lajosnak Zágrábban 6154 l. bort K 3255·60
 „ 8. Küldenek bizományba Müller Ferencnek, Grác, 8132 l. bort K 3686·24 és fizetnek erre vasúti vitelbért K 105·40
 „ 11. Leszámtatják Hajdu Miklós váltóját pr. április 1-én. K 2100.—, 6% lerovat.
 „ 14. Érkezik Németh Páltól. Szekszárd, 7620 l. vörös bor à 36 K per % 1., melynek ára fejében küldenek neki készpénzben 1500 koronát, a maradékról 3 havi elfogadványt.
 „ 16. Herzog Lajos küldi elfogadványát pr. április 3-án a f. hó 3-án neki küldött árúért.
 „ 20. Beváltják ma lejáró elfogadványukat Kovács Endre r. K 1310.—
 „ 23. Elfogadják Hajnal Mór intézvényét pr. május 22-én, melyet ez követelése fejében reájuk intézett K 2000.—
 „ 25. Müller Ferenc jelenti, hogy a bizományba kapott bort eladta, melynek ára fejében, jutaléka és költsége levonása után K 4159·80 szülő elfogadványát küldi pr. április 20.
 „ 26. Molnár Ede, Szombathely, fizet számlájára K 1000.—
 „ 28. Fizetnek à kontó Magyar Gábornak, Pécs K 2000.—
 „ 31. Az üzleti helyiségért fizetnek K 100.—
 egyéb üzleti költség „ 300.—
 Varga kivesz a pénztárból K 200.—, Somogyi K 150.—

Zárás: Az árúkészlet értéke K 24015.—, az ingóságok értékéből 5% leirandó, a küldvények átmeneti kamatja K 300.—, az elfogadványoké K 95.—

Eredmény: 4 jeles, 12 jó, 15 elégséges.

V. Keresk. számtan.

1. Berlin 1909. április 14-én vesz Budapest számlájára 50 drb osztrák hitelrészvényt (n. é. K 320.—)

à 197·40. Jutalék $\frac{1}{8}\%$. Költség M 8·20. Ellenértékül intéz 1 hó múlva lejáró direkt váltót à 85·35: $4\frac{1}{2}\%$.

a) Budapest e részvényeket 1909. május 28-án eladja à 633·42.

b) Minő eredménnyel végződött ez üzlet, 5% időközi kamatot számítva.

2. London, 1909. május 10-én elad Budapest számlájára 120 angol tonna lisztet à 44/—. Jutalék 2%. Raktár költség L 5 „ 14 „ 7. Kihordás a hajóból L 11 „ 9 „ 5. Fuvardij Fiume— London à 14/— pr. angol tonna.

Ellenértékül küld 2 hó mulva lejáró direkt váltót à 2412.
4¹/₂%.

Elkészítendő London elszámolása.

Eredmény: 3 jeles, 7 jó, 20 elégséges, 1 elégtelen.

Az írásbeli vizsgálatok eredménye alapján 31 érettségire jelentkezett jelölt szóbelire bocsáttatott.

A szóbeli vizsgálatokat június 16-án és 17-én tartottuk meg dr. Zorn Vilmos ny. jogakadémiai igazgató, vallás- és közoktatásügyi miniszteri biztos úr és Heltai József, ker. kamarai tag, kereskedelemügyi min. biztos úr elnöklete alatt.

Az érettségi vizsgák végeredménye ez:

Jelesen feleltek meg: **Polgár Árpád, Spiller Gyula, Szeidmann Ernő** = 3, 10%.

Jól feleltek meg: *Grünfeld Elek, Kertész Jenő, Krausz Jenő, Neumann Károly* = 4, 13%.

Megfeleltek: *Bodó Rezső, Bódog Ferenc, Freud Károly, Gutmann Imre, Hamburg Sándor, Hoffmann Sándor, Kalmár Hugó, Keller István, Lusztig József, Melzer Jenő, Rosenberg Emil, Róna Gyula, Schultheisz István, Schulz Oszkár, Singer Sándor, Somlyó Ödön, Stern László, Szerb Ernő, Varga Lajos* = 19, 61%.

Egy tárgyból szeptember hóban javító érettségi vizsgát tehet: 5, 16%.

XVI.

A felső keresked. iskolai érettségi bizonyítvánnyal járó jogok és minősítés.

Az intézet három évfolyamának végeztével a tanulók érettségi vizsgálatot tesznek, melynek eredményes letétele a következő életpályákra nyújt képesítést, jogokat és előnyöket:

1. A szorosan vett kereskedelmi pályára.
 2. Az áll. közigazgatás azon ágainál, melyekre az érettségi bizonyítvánnyal bíró ifjakat a tisztviselők minősítéséről szóló 1883. I. t.-c. minősítetteknek és illetékeseknek nyilvánít, u. m.;
 - a) a *postaszaknál*, mint postafőtisztviselők;
 - b) a *pénztári szaknál*, mint központi állampénztári és adóhivatali tisztviselők, törvényhatósági pénztárosok, ellenőrök, könyvvezetők, gyámi pénztárosok;
 - c) a *kezelési szaknál*, mint dohányárudai, raktári hivatalnokok, telekkönyvvezetők;
 - d) a *zálogházaknál*, mint zálogházi igazgatók, ellenőrök, könyvvezetők, pénztárosok, ellenőrző számtisztek.
 - e) Az államszámviteltani vizsgálat letétele esetén alkalmazást nyerhet a számvevőségi szaknál mint főszámvevőségi és ellenőrzési hivatalnok s minden állami hivatalnál, u. m.: miniszteriumoknál, megyéknél és törvényhatósági joggal felruházott városoknál, pénzügyigazgatóságoknál, adófelügyelőségeknél, illetékkiszabási s minden állami hivatalnál, dohányjövedékeknél, állami jószágigazgatóságnál stb.
 3. Ezen kívül az intézet növendékei, ha tanulmányaikat folytatni akarják, beléphetnek:
 1. a *budapesti keleti kereskedelmi akadémiába*,
 2. a *m. kir. közlekedésügyi akadémiába* (vasút, hajózás, posta, táviró),
 3. a *kereskedelmi iskolai tanárképző-intézetbe*.
- Ezen jogok és előnyök mellett az 1889. évi VI. t.-c. 25. §-a értelmében az *egyéves önkéntességi jogot* is élvezik.

XVII.

Statisztikai kimutatások.

A kimutatás tárgya	Csoport	Alsó	Köz.	Felső	Összesen
		osztály			
Iskola- látogatás	Beiratott összesen . . .	46	34	37	117
	Évközben kimaradt . . .	3	2	—	5
	„ meghalt . . .	—	1	—	1
	Létszám tanév végén . . .	43	31	37	111
Születési év	1887	1	1	—	2
	1889	—	3	4	7
	1890	—	6	3	9
	1891	6	6	8	20
	1892	12	10	19	41
	1893	14	8	3	25
	1894	13	—	—	13
Vallás	Izraelita	29	22	33	84
	Római katolikus . . .	14	12	4	30
	Görög katolikus . . .	2	—	—	2
	Ag. evangélikus . . .	1	—	—	1
Anyanyelv	Magyar	37	30	35	102
	Horvát	4	1	2	7
	Német	5	1	—	6
	Lengyel	—	1	—	1
	Tót	—	1	—	1
A felvétel alapja	Ismétlő	2	1	—	3
	Polg. isk. 4. oszt. biz.	28	—	—	28
	Gymnázium 4. „ „	16	—	—	16
	Felső ker. isk. alsó „	—	33	—	33
	„ „ „ köz. „	—	—	37	37

A kimutatás tárgya	Csoport	Alsó	Köz.	Felső	Összesen
		osztály			
Nyelvismeret	Magyar	27	28	28	83
	Magyar-német	6	1	4	11
	Magyar-horvát	9	1	3	13
	Magyar-német-horvát	4	2	2	8
	Lengyel-magyar-német	—	1	—	1
	Magyar-német-tót	—	1	—	1
A szülő vagy gyám lakóhelye	Nagykanizsai	25	14	16	55
	Zalamegyei	10	7	5	22
	Somogyinegye	6	5	8	19
	Vasmege	2	—	1	3
	Veszprémmegye	—	—	1	1
	Baranya	—	2	1	3
	Zemplén	—	1	—	1
	Pest	—	1	1	2
	Verőce	—	1	1	2
	Pozsega	—	1	—	1
	Zágráb	1	1	1	3
	Belovár	2	—	1	3
Varazsd	—	—	1	1	
Lengyelország	—	1	—	1	
A szülő vagy gyám polg. állása	Önálló kereskedő	4	8	16	28
	Keresked. alkalmazott	3	3	2	8
	Önálló iparos	9	5	5	19
	Iparosnál alkalmazott	2	2	—	4
	Köztisztviselő	5	4	2	11
	Magántisztviselő	7	1	4	12
	Ostermelő	3	—	1	4
	Magánzó	8	2	4	14
	Egyéb	5	9	3	17
Tandijfizetés	Egész fizető	11	13	18	42
	$\frac{3}{4}$ „	1	—	2	3
	$\frac{1}{2}$ „	17	5	9	31
	$\frac{1}{4}$ „	9	10	4	23
	Egészen tandijmentes	8	6	4	18

A tanulmányi eredmény kimutatása.

Tantárgy	Alsó oszt.				Köz. oszt.				Felső oszt.			
	Az osztályozott tanulók száma											
	42				30				37			
	1	2	3	4	1	2	3	4	1	2	3	4
Hittan	10	20	12	—	6	8	16	—	9	14	14	—
Magyar nyelv és irod.	3	7	27	5	1	6	22	1	3	5	29	—
Német nyelv	2	9	25	6	1	7	18	4	5	6	26	—
Francia nyelv	3	7	29	3	2	4	23	1	5	6	25	1
Földrajz	4	14	20	4	4	9	16	1	3	7	26	1
Történelem	6	12	24	—	2	10	18	—	6	14	17	—
Mennyis. és pol. számt.	2	9	29	2	1	4	22	3	2	7	28	—
Természettan	2	9	28	3	—	—	—	—	—	—	—	—
Keresked. számtan	1	6	32	3	2	2	25	1	2	5	28	2
Irodai munkálatok	3	10	29	—	4	6	20	—	5	17	15	—
Könyviteltan	—	—	—	—	3	9	18	—	7	8	21	1
Keresked. levelezés	1	11	29	1	1	5	20	4	3	5	27	2
Keresked. ismeretek	8	14	19	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Közgazdasági ismeretek	—	—	—	—	1	11	18	—	5	6	26	—
Jogi ismeretek	—	—	—	—	3	7	20	—	5	7	25	—
Vegytan, áruismeret	—	—	—	—	1	6	22	1	4	6	26	1
Szépírás	7	18	17	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gyorsírás	1	12	5	—	2	4	—	—	—	—	—	—
Írásb. dolgozatok külső alakja	9	16	16	1	9	17	4	—	10	23	4	—
Magaviselet	29	14	—	—	22	8	—	—	18	19	—	—

XVIII.

Jelentés a III. női kereskedelmi tanfolyamról.

A női kereskedelmi tanfolyam célja: azon kereskedelmi szak- és irodai ismeretek, valamint gyakorlati ügyességek elsajátítása, amelyekre az életben a nőknek, akár mint könyvvivőknek, pénztárosoknak, levelezőknek s egyéb üzleti alkalmazottaknak, akár mint a család tagjainak, pl. az üzletben az apa vagy férj helyettesítése alkalmából, vagy a háztartásban szükségük van.

A tanfolyam 10 hónapig tart.

A női kereskedelmi tanfolyamba oly növendékek vétetnek fel, kik a polgári vagy felsőbb leányiskola és leánygymnásium 4., vagy a felső leányiskola 2. osztályát sikerrel végezték, avagy megfelelő előképzettségüket a magyar nyelvből, számtanból és földrajzból felvételi vizsgálattal igazolják.

Felvételi vizsgálatra a tanári kar határozata értelmében azok bocsáttatnak, kik legalább 15 évesek.

A felvételi vizsgálat díja 10 korona.

A *felvételi vizsgálatnál* megkívántatik: 1. A magyar nyelv ismerete alak- és mondattanilag s jártasság a fogalmazásban, 2. számtanból jártasság a négy alpmivelben egész és törtszámokkal s a hármasszabályhoz tartozó feladatok megfejtése, 3. földrajzból Európa, különös tekintettel Magyarországra, továbbá Ázsia és Amerika leíró földrajza általános vonásokban, Afrika és Ausztrália átnézetileg.

A női ker. tanfolyam egy osztályába rendszerint csak 40 növendék vehető fel.

Rendes tantárgyak:

Kereskedelmi számtan	heti 3 órában
Könyvvitel	” 3 ”
Kereskedelmi és váltóismeret	” 1 ”
Irodai munkálatok és levelezés	” 3 ”
Német nyelv és levelezés	” 2 ”
Keresked. földrajz áruismével	” 2 ”
Gyorsírás	” 3 ”
Szépírás	” 1 ”

Rendkívüli tantárgy: Gépirás, heti 2 órában.

Tanári kar:

Bún Samu, igazgató, felső ker. iskolákra képesített tanár, a felső ker. iskola igazgatója, tanította a könyvvitelt.

Balog D., felső ker. iskolákra képesített tanár, tanította a ker. földrajzot és áruismét.

Domány Ármin, középiskolákra képesített tanár, tanította az irodai munkálatokat és ker. levelezést.

Krámer Lajos, polgári iskolákra képesített tanár, tanította a gyorsírást és gépirást.

Markovits D., felső keresked. iskolákra képesített tanár, tanította a ker. számtant.

Dr. Rosenberg Mór, gyakorló ügyvéd, tanította a keresk. és váltóismeretet.

Dr. Villányi Henrik, felső keresked. iskolákra képesített tanár, tanította a német nyelvet és levelezést.

Női felügyelő: **Halász Jenőné**, okl. tanítónő.

Miután elegendő számu tanuló jelentkezett, a tanfolyamot a nagym. vallás- és közokt. miniszter úr 91.923/908. sz. engedélyével szeptember 10-én megnyitottuk.

Beiratott 31 tanuló, kik közül 26 a tanfolyamot a tanév végeig látogatta.

A tanfolyam növendékei:

Buchwald Malvin	Marton Erzsi
Deutsch Janka	15 Okenfusz Ilona
Gráf Jolán	Okenfusz Gabriella
Grünfeld Elza	Pátkai Lujza
5 Herzog Margit	Rosenthál Margit
Künstler Mária	Rátnik Erzsébet
Keller Ilonka	20 Scherz Julia
Kremsier Irma	Springer Ilona
Kiss Aranka	Thomka Irén
10 Kovács Izabella	Vámosi Gabriella
Krauthacker Róza	Viola Margit
Loewy Mária	25 Weisz Márta
Lemberger Róza	Weisz Erzsébet

Az írásbeli záróvizsgálatokat június 8., 9. és 11-én, a szóbelieket 13-án tartottuk meg dr. Zorn Vilmos, nyug. jogakadémiai igazgató, vallás- és közoktatásügyi és Heltai József, ker. kamarai tag, kereskedelemügyi miniszteri biztosok elnökeite alatt. A vizsgálatok végeredménye ez évben is kedvezőnek mondható.

A tanári kar határozata értelmében, a jövő tanévben is megnyitjuk a tanfolyamot, ha legalább 30 tanuló jelentkezik. Akik tehát abban részt venni óhajtanak, jól teszik, ha e végből már július első 3 napján utolsó iskolai bizonyítványuk felmutatásával az igazgatóságnál előzetesen jelentkeznek; a végleges felvétel azonban csak szeptember 1., 2. és 3. napjain eszközöltetik, mely alkalommal születési és utolsó isk. bizonyítvány bemutatandó.

Évi tandíj 100 korona, beirási díj 20 korona.

A női keresk. tanfolyam statisztikai kimutatása.

A kimutatás tárgya	C s o p o r t	
Iskolalátogatás	Beiratkozott összesen	31
	Kimaradt	5
	Záróvizsgálatot tett	26
Vallás	Izraelita	17
	Római katolikus	8
	Ág. evangélikus	1
Anyanyelv	Magyar	26
A felvétel alapja	Polgári iskola 4. oszt. bizony.	21
	Felső népiskola 2. oszt.	1
	Felvételi vizsga	4
A szülő v. gyám lakóhelye	Nagykanizsa	18
	Megyebeli	8
A szülő v. gyám polg. állása	Önálló kereskedő	10
	Önálló iparos	6
	Köztisztviselő	4
	Magántisztviselő	1
	Egyéb	5

XIX.

Értesítés a jövő tanévre.

A tanulók felvétele szeptember 1., 2. és 3. napjain délelőtt 9—12, d. u. 3—5 óráig történik, a javító és pótló vizsgálatok augusztus 31-én d. e. 8—11 óráig tartatnak meg.

Az alsó osztályba azon tanulók vétetnek fel, kik a gymnasium, reál- vagy polgári iskola alsó 4 osztályát legalább elégséges sikerrel végezték és azt bizonyítvánnyal igazolják. A középső és felső osztályba csak olyan tanulók vétetnek fel, kik az alsó, illetve középső osztályt ugyanezen vagy vele egyenlő foku szakiskolán legalább elégséges sikerrel végezték.

Ujjonnan belépő tanulók születési bizonyítványt tartoznak felmutatni.

Javító vizsgálatra bocsáttatnak azon legfeljebb 2 tantárgyból elégtelen érdemjegyet nyert tanulók, kiket erre a tanári kar ítélete feljogosít, mely körülmény az iskolai bizonyítványban jelezve van. A javító vizsgálat iránti folyamodványok legkésőbb augusztus 20-ig az igazgatóságnál benyújtandók.

Évi tandíj az alsó és középső osztályban 160 korona, a felső osztályban 200 korona.

A tandíj 2 részletben fizetendő és pedig az 1-ső részlet a beiratáskor, a 2-ik részlet február hó elején. Méltánylást érdemlő esetekben a tandíj negyedévi részletekben is, de mindenkor előre, még pedig az 1-ső negyed a beiratáskor, a 2-ik negyed november 15-én, a 3-ik negyed február 1-én, a 4-ik negyed április 15-én fizetendő.

Beiratási díj 11 korona.

Egyéb díjak: a) a hitközségi pénztárba: nyugdíjalapra 6 kor., énektanítási díj 2 kor., az izr. tanulók hitoktatási díj fejében 4 kor., b) beiratkozásnál: az önképző kör könyvtára részére 2 kor., a róm. kath. tanulók hitoktatási díj fejében 6 kor.

Mindenki, ki tandíjmentességet kíván nyerni, eziránt írásban tartozik folyamodni. Folyamodók tartoznak kellően felszerelt kérvényüket augusztus 15-éig a hitközségi előljárósághoz benyújtani. A folyamodványhoz melléklendők: a szülők szegénységi, valamint a tanuló utolsó évi iskolai bizonyítványa.

A szülőknél, vagy azok helyetteseinek kötelessége az iskolán kívül a tanulók erkölcsi magaviselete fölött örködni. Az igazgatónak jogában áll megkövetelni, hogy olyan szállásadóktól, kiknél a felügyeletet elégtelennek tartja, az ifjak megbízhatóbb helyre vitessenek.

A vidéki szülőket figyelmeztetjük tehát, hogy gyermekeik elhelyezése tekintetében kellő körültekintéssel járjanak el. Ebben az osztályfőnökök szívesen szolgálnak útbaigazítással.

A tanulók óvakodjanak elrongyolott, piszkos és régibb kiadású iskolai könyvek beszerzésétől. Minden tankönyvből a legújabb kiadás használandó.

Nagykanizsa, 1909. június hó 29.

BÚN SAMU
igazgató.

Tartalomjegyzék.

	Oldal
I. Iskolaszék	2
II. Jelentés a lefolyt tanévről	3
III. Az iskola jötevői	5
IV. Tanári kar	8
V. Tanári könyvtár	10
VI. Tanterv	11
VII. Az 1909/10-iki tanévben használandó tankönyvek	26
VIII. Szervezeti szabályzat	28
IX. Fegyelmi szabályok	31
X. Önképzőköri jelentés	35
XI. Magánvizsgálati szabályzat	37
XII. Ifjúsági segítő egyesület	40
XIII. A tanulók névsora	43
XIV. Az 1908/9-ik tanévben végzett növendékek alkalmazási helye	47
XV. Jelentés az érettségi vizsgálatokról	48
XVI. A felső kereskedelmi iskolai érettségi bizonyítvánnyal járó jogok és képesítés	52
XVII. Statisztikai táblázatok	53
XVIII. Női kereskedelmi tanfolyam	56
XIX. Értesítés a jövő tanévre	60

